

RIIGIKOHTU 90. AASTAPÄEV

KAASUSKONKURSS

9.-12. KLASSID

Tartu 2010

Riigikohtu 90. aastapäevale pühendatud kaasuskonkursile esitati 117 tööd, millest 12 olid venekeelsed.

Kaasuskonkursi žüriisse kuulusid:

Lea Laarmaa - konkursižürii esimees, riigikohtunik,

Margus Lellep - Lõuna Ringkonnaprokuratuuri prokuröri abi,

Silja Paavle - SL Õhtulehe ajakirjanik,

Viivi Tomson - Tartu Ringkonnakohtu kohtunik,

Tiiu Kreegipuu - Hugo Treffneri Gümnaasiumi ajalooõpetaja,

Heddi Lutterus - Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna juhataja,

Karina Lõhmus-Ein - Advokaadibüroo Lillo ja Lõhmus vandeadvokaat.

SISUKORD

KAASUS NR 1	
Reedetud sõprus.....	5
KAASUS NR 2	
Antsu teine võimalus.....	7
KAASUS NR 3	
Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatikaõpetaja.....	9
I KOHT, 9. KLASS	13
Antsu teine võimalus	
<i>Janek Valdner, Tartu Kommertsgümnaasium</i>	
II KOHT, 9. KLASS.....	19
Reedetud sõprus	
<i>Martti Rell, Miina Härma Gümnaasium</i>	
III KOHT, 9. KLASS	23
Кукенурская средняя школа берёт на работу учителя математики	
<i>Katarina Koroljova, Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium</i>	
I KOHT, 10. KLASS	29
Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatika õpetaja	
<i>Jevgenia Kisselenko, Kohtla-Järve Ühisgümnaasium</i>	
II KOHT, 10. KLASS.....	35
Antsu teine võimalus	
<i>Andres Küüsmäa, Vinni-Pajusti Gümnaasium</i>	
III KOHT, 10. KLASS	41
Reedetud sõprus	
<i>Kelly Laane, Saku Gümnaasium</i>	
I KOHT, 11. KLASS	45
Reedetud sõprus	
<i>Janne Susi, Miina Härma Gümnaasium</i>	
II KOHT, 11. KLASS.....	51
Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatikaõpetaja	
<i>Taavi Linnus, Hugo Treffneri Gümnaasium</i>	

III KOHT, 11. KLASS 55
Второй шанс Антса
Anton East, Kohtla-Järve Ühisgümnaasium

I KOHT, 12. KLASS 59
Reedetud sõprus
Kati Pino, Tallinna Reaalkool

II KOHT, 12. KLASS 63
Reedetud sõprus
Eva-Lota Volmer, Miina Härma Gümnaasium

III KOHT, 12. KLASS 69
Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatika õpetaja
Keijo Rähä, Tartu Karlova Gümnaasium

ŽÜRII ERIPREEMIA

LAHENDUSE HUUVITAVA SÕNASTUSE JA ÜLESEHITUSE EEST 75
Reedetud sõprus
Kristel Torop, Fr.Tuglase nim. Ahja Keskkool

KAASUS NR 1

Reedetud sõprus

Gümnaasiumitüdrukud Liisa ja Maria olid kaua olnud head sõbrannad ja alati rääkinud teineteisele kõigest oma tegemistest ja saladustest. Õigupoolest oli üldse vähe neid asju, millest nad omavahel ei rääkinud. Samas olid nad väga erinevad.

Liisa oli vaikne, veidi irooniline ja tumedavereline. Tema huviks oli kirjandus ja ta kirjutas ka ise. Kui klassis teinekord parimaid kirjandeid ette loeti, oli Liisa töö tavaliselt ikka nende hulgas. Liisal oli ka oma blogi, kuhu ta fantaasiarikkalt ja vaimukalt pani kirja olulisemaid juhtumisi oma elust. Samas oli see blogi siiski midagi rohkemat kui päevik. Aegajalt kirjutas ta sinna ka luuletusi ja vahel isegi mõne jutu.

Maria oli teist tüüpi tüdruk. Ta oli väga seltsiv, blond ja hea suhtleja. Talle meeldis pidudel käia ja ta oli poiste seas alati väga populaarne. Selle aja jooksul, kui Liisal oli olnud vaid üks kindel poiss, oli Marial olnud neid juba vähemalt viis.

Ühel päeval toimus midagi, mis Liisa ja Maria suhted täiesti segi löi. See juhtus siis, kui Liisa kauaaegne poiss Markus ta täiesti ootamatult ja ilma igasuguste selgitusteta maha jättis. Nädal aega hiljem nägi Liisa, kuidas Markus kallistas tänavanurgal Mariaga. Ja see EI OLNUD mingi tavaline kallistus. Kuigi nad Markusega enam ei käinud, tundis Liisa, et Maria oli tema suhtes täiesti alatult käitunud. Tüdrukute vahel puhkes suur tüli ja Maria üleolevate märkuste peale ütles Liisa, et ta ei soovi temaga enam kunagi suhelda.

Järgmisel päeval ilmus Liisa blogis üks ilma konkreetsete nimedeta, kuid päevikulaadse esitusega ja esmamulje kohaselt tegelikke sündmusi kajastav lugu, mille faktides tundis Maria ära mitmed Liisale usaldatud

väga intiimsed ja enda jaoks olulised saladused. Postituse juures oli ka pilt murdunud lillega ja selle all imeväikses kirjas märkus “M.-le”.

Paar päeva hiljem postitas Liisa luuletuse, mille sisuks oli Maria jaoks ilmselt temale viitav info koos järjekordsete paljastustega. Lõppu oli lisatud Liisa selgelt väljendatud arvamus, luuletuse peategelase kui kergete meestejahtija ja ajudeta tibi kohta.

Blogis ilmus mitmeid anonüümseid kommentaare, mis olid veelgi solvavamad kui isikuga otseselt seostamata tekst ise. Kommentaarides viidati sellele, et Maria “*saab kätte igaiüks, kes vaid viitsib korra vilistada*”, tehti muid samalaadseid märkusi ja nimetati teda inetute nimedega.

Maria leidis, et tema isikuõigusi on blogiga rikutud, ja pöördus kohtu poole. Ta nõudis blogi kustutamist ja talle tekitatud mittevaralise kahju hüvitamist. Maria väitis, et nüüdseks teab juba terve kool tema saladustest ja hüüab teda sama nimega nagu blogis pilkavalt kirjutatud. Ta viitas sellele, et blogil on üsna palju lugejaid ja võib eeldada, et osa neist on ka tema koolikaaslased. Samuti leidis Maria, et blogi kommentaarid on tema suhtes solvavad ja ka see on üks põhjus, miks blogi tuleb kustutada.

Liisa leidis, et blogi on tema isiklik päevik ja mitte kellelgi ei ole asja sellega, mida ta sinna kirjutab, ning et blogi kinnipanek või käsk selle sisu muuta piirab tema sõnavabadust ja kujutab endast tsensuuri. Samuti märkis Liisa, et üleüldse oli tegu vaid ilukirjandusega ning ei ole võimalik tuvastada, et blogis oleks kirjutatud Mariast, sest ühtegi (õiget) nime ei ole seal nimetatud. Pühenduse juures olev nimetäht viitab tegelikult Markusele, mitte Mariale. Lisaks väitis Liisa, et kõnealune blogi ei ole üldsegi ainult tema oma, sest tema arvuti IP-aadress on muutuv ega võimalda seda siduda konkreetse arvutiga ning isegi kui konkreetne arvuti oleks tuvastatav, ei oleks tegelikku kirjutajat nagnii võimalik kindlaks teha, kuna peale tema kasutab sama arvutit püsivalt veel vähemalt viis inimest, aga lisaks külastavad teda aeg-ajalt ka erinevad sõbrad, kellele kõigile ta on võimaldanud juurdepääsu oma arvutile. Kommentaaride kohta märkis Liisa, et nende olemasolu ega sisu eest blogipidaja ei vastuta.

KAASUS NR 2

Antsu teine võimalus

Ants oli rikas vanapoiss – ja tõsi – ega ta seda rikkust lollusega kokku ajanud. Vaatamata oma tarkusele ja rikkusele oli Antsul mitmeid pahesid. Ta jõi ennast sageli silmini täis. Peale joomise kippus ta ka tugeva ärrituse korral purjuspäi kaklema. Kunagise karatemeistrina olid tema löögid aga tugevad, täpsed ning seetõttu ohtlikud.

Ühel päeval tutvus Ants kena ja sümpaatse Ellaga. Ants oli juba 40, kuid Ella 25. Paarikuise tutvuse järel mõtles Ants paluda Ella kätt. Peale mõningast järelemõtlemist Ants siiski sellest plaanist loobus ja tegi Ellale lihtsalt ettepaneku kooseluks Antsu häärberis. Ella oli loomulikult nõus, kuid eeskätt selle tõttu, et naise juuresolekul Ants rahanumbrit ei tundnud. Ta käitus alati priiskavalt ja uhkelt. Eks Ella kasutas seda kõike enda parema elu jaoks ära ning ostis endale kokku nii vajalikke kui ka hulgaliselt tarbetuid asju ja tegi Antsu raha eest kalleid kingitusi oma sugulastele.

Ükskord läks Ants joomisega liiale. Napsutamise käigus tekkis tal kaaslastega tüli ning joodud viina, tekkinud ärrituse ja üldse halbade kokkusattumiste tõttu virutas ta ühele kaaslasele nii, et see kukkus ja vigaseks jäi. Ants mõisteti kohtus süüdi jõhkutsemises ning talle määrati karistuseks kaks aastat vabadusekaotust.

Kahe aasta pärast vanglast vabanedes oli Ants paljas kui püksinööp. Selgus, et Ella oli oma priiskamisega liiale läinud, raha oli otsas ning Ella ise kolinud paar kuud enne Antsu vabanemist teise mehe juurde. Peagi tekkis tal aga mõte, mis lubanuks elujärge pisutki parandada. Ta teadis, et Ella oli ühele oma pangakontole raha kõrvale pannud ning kunagi ammu oli Ella tema jaoks üles kirjutanud enda internetipanga koodid. Seega otsustas Ants kontrollida, kas see raha kontol veel alles on, ning võimalusel endale sealt stardiraha võtta.

Mõeldud, tehtud. Ants logis Ella internetipanka ning avastas, et kuigi kontol polnud nii palju, kui ta lootis, oli seal tema esmaste vajaduste rahuldamiseks piisavalt. Seega kandis ta Ella kontolt raha enda kontole. Heameelt tegi seegi, et ta oli leidnud võimaluse anda Ellale väike ninanips.

Nädala pärast avastas Ella raha kadumise ja selle, et see oli Antsu kontole kantud. Ella pöördus politseisse ning prokurör andis asja kohtumenetlusse.

Prokurör tugineb muudele väidetele lisaks ka põhiseaduse paragrahvile 32; kaitsja tugineb muudele väidetele lisaks ka põhiseaduse paragrahvile 25.

KAASUS NR 3

Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatikaõpetaja

KOOLIDIREKTORI MOODUSTATUD KOMISJONI KOOSOLEKU PROTOKOLL

Kohal: algul 7, siis komisjoni kõik 8 liiget, pärast 6

Aeg: 16. august 2009

Direktor: “Lugupeetud kolleegid, täna on meie ülesandeks lihthäälteenamuse alusel valida välja sobiv matemaatikaõpetaja. Konkursile on laekunud kaks avaldust: kandideerivad pr Siiri Siinus ja hr Kaspar Koosinus. Mõlemad kandidaadid on lõpetanud Tartu Ülikooli matemaatika eriala, Siiri Siinus 1973. aastal ja Kaspar Koosinus 2006. aastal. Siiri Siinus on kogenud matemaatik, kes on töötanud suures arvutuskeskuses sideteenuste arendamise osakonnas, aga ta ei ole varem töötanud pedagoogina. Kaspar Koosinus viibis pärast ülikooli lõpetamist Austraalias, kus ta töötas veomasinistina, mangokorjajana ja rannakohviku administraatori abina. Ka tema pole klassitööga kokku puutunud. Haridust ja pedagoogilise töö kogemust tõendavate dokumentide järgi on mõlemad kandidaadid minu arvates samal tasemel. Kumba peaksime eelistama ja mida eelistusel aluseks võtma?”

Muusikaõpetaja Lehis: “Mulle paistis, et Kaspar on noor, uljas ja lennukas inimene. Siiri enesekindlam, elukogenum, kordanõudev ja täpne. Kõige tähtsam on otse loomulikult arvestada isikuomadusi.”

Füüsikaõpetaja Jaaksi: “Täiesti õige! Kas te pole märganud, kui hästi mõjub kaheksandate klasside õppeedukusele korralik distsipliin! Ühest hiljutisest Brüsseli uuringust lugesin, et suure enesetõhususega õpetajad suudavad õpilastele avaldada suuremat mõju, saavutavad õpilastega hea kontakti ja motiveerivad ka õpiraskustega lapsi. Tänapäeval pole isegi õpetaja ametis mõistus peamine: õppekavades on niikuinii kirjas kõik, mis läbida tuleb. Distsipliini suudaks minu arvates hoida Siiri Siinus.”

Geograafiaõpetaja Suisaare: “Ühelt poolt nõus, teisalt oleks kooli vaja huvitavaid inimesi. Teate, elame ajalehepealkirjade maailmas – meil on vaja efekti! Mõelge, maakonnalehe kaanelugu “*Kukenurme õpetaja saabus otse Austraaliast!*” – sellega teeniksime plusspunkti teiste piirkonna koolide ees, saaksime juurde õpilasi, parandaksime oma eelarvevõimalusi ja väldiksime paari aasta pärast kooli kinnipanekut.”

Kehalise kasvatuse õpetaja Lupp: “Kuidas! Spordis näiteks loevad hing ja võitlusvaim rohkem kui glamuur ning piiritud finantsvõimalused. Mingit efekti pole meil vaja, vaid tõsise töösse suhtumisega inimest, kes püsiks sellel kohal aastaid.”

Direktor: “Peaksime otsustama selle järgi, kumb kandidaat aitab kaasa õpilaste õppetulemuste paranemisele.”

Muusikaõpetaja Lehis: “Vabandust, aga seda on võimatu ette näha... kumbki pole õpetanud. Paralleelina n-ö üldist edu silmas pidades võiksime vaid eeldada, et pr Siinusel on tulevikunägemusi ja ühe organisatsiooni arendamise kogemus.”

Äge vaidlus. (*Sekretär ei jõua protokollida.*)

Ühiskonnaõpetuse õpetaja Sihkmetsa: “Vabandust, et hilinesin. Millest ma ilma jäin?” (*Selgitatakse.*) “Aa, aga siin pole ju üldse mingit küsimust. Eelmisel aastal võtsime õppenõukogus vastu korralduse põhi- kooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise tasakaalu kohta. Kas te ei mäleta? Arutasime veel, et Eestis on meesõpetajate osakaal väga madal ja meie koolis peaks aastaks 2015 olema nais- ja meesõpetajaid ühe palju. See tuleks Kukenurme koolile, lastele ning kogu piirkonnale kasuks. Kuidas te võisite unustada... suvi-suvi, kallid kolleegid! Oot, ma vaatan oma arvutist. Nii, korralduse tekst: *Kahe võrdse kandidaadi puhul võetakse mehi õpetajana tööle eelisjärjekorras.* Järelikult kõik teie arutlused kan-

didaadi isikuomaduste sobivuse üle on ülearused. Ainus õige tegu on eelistada hr Koosinust.”

Geograafiaõpetaja Suisaare: “Just! Meeldiks ju meile kõigile näha Kukenurme kooli veetlevas kollektiivis rohkem noori mehi.”

Katkestus koosolekus. Lahkuvad majandusosakonna juhataja ja õppealajuhataja, et kohtuda võimla remonttööde tegijatega. Õppealajuhataja hüüab veel üle ukse: “Mina hääletan samamoodi nagu õpetaja Lehis.”

Direktor: “Näen, et kõigil hakkab kiireks minema. Komisjoniliikmed, on aeg hääletada. Olete kuulnud meie aasta eest valitud poliitikat ja saanud piisavalt juurelda kandidaatide sobivuse üle. Igaüks otsustab oma sisetunde ja õpetaja Sihkmetsa poolt ette loetud korralduse alusel.”

Ruumisviibijate hääled jagunevad:

pr Siinuse poolt: 3 (sh õpetaja Lehise hääl)

hr Koosinuse poolt: 3 (sh direktori hääl)

Direktor: “Täna, täna. Kuna teadaolevalt hääletab majandusosakonna juhataja juba aastaid peaaegu alati samamoodi nagu direktor ja õppealajuhataja, nagu kuulsime, on samal arvamusel õpetaja Lehisega, siis loeme, et tulemust ei muudaks ka nende tagasikutsumine. Seega on arutelu end ammendanud. Lõpetan koosoleku.”

DIREKTORI OTSUS NR 1.

17. august 2009

Kukenurme Keskkooli matemaatikaõpetajaks saab hr Kaspar Koosinus. Otsus juhendub Kukenurme Keskkooli õppenõukogu 2008. a korraldusest põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise tasakaalu kohta.

Järgmisel nädalal vaidlustab Siiri Siinus halduskohtus Kukenurme Keskkooli direktori otsuse nr 1. Ta peab ennast õpetajatöoks sobivate eeldustega kandidaadiks ning väidab, et Kukenurme Keskkooli õppenõukogu 2008. aasta korraldus põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise

tasakaalu kohta on vastuolus põhiseadusega ja seda ei oleks tohtinud valiku langetamisel üldse kohaldada. Kuna kohaldati põhiseadusega vastuolus olevat õigusakti, siis on ka direktori otsus matemaatikaõpetaja valiku kohta õigusvastane.

9. KLASS, I KOHT

Antsu teine võimalus

Janek Valdner

Tartu Kommertsgümnaasium

Juhendaja Sven Jakobson

PROKURÖRI SÜÜDISTUSKÕNE KAASUSES NR. 2

Austatud kohus,

Prokuratuur leiab, et käsiloleva kohtuasja asjaolud näitavad Antsu poolt kriminaalkuriteo toimepanemist. Uurimise käigus on tõenditega näidatud, kuidas Ants sisenes arvuti kaudu võõrasse internetipanka ja kandis sealt iseenda arvele võõrast raha. Seda kinnitab nii Ella pangakonto väljavõte kui ka Antsu ja Ella seletused.

Prokuratuur uurib nüüd Antsu tegu mitmest vaatenurgast.

Esiteks küsime : missugune inimene on Ants ? Vastus saab selgeks kiiresti – tegemist on varem kohtu poolt karistatud isikuga. Selliselt inimeselt, kes ei austa teise inimese tervist, pole mõtet oodatagi austust võõra raha vastu. Kuigi Antsu eelmine kuritegu, millise eest ta alles äsja vanglast vabanes, oli natukene teistsugune, iseloomustab varasem karistus Antsu väga negatiivselt.

Teiseks küsime : kas võõraste paroolidega võõralt panga-arvelt raha võtmine on kuritegu ? Vastus on loomulikult jaatav. Ella ja panga vahel on sõlmitud panga-arve avamise leping. Ants selles lepingus ei osale. Ellale anti panga poolt kasutamiseks paroolid ning pangakaart. Antsule selle panga-arve kasutamiseks seaduslikku õigust antud ei ole.

Uurimise ajal ilmnis, et süüdistatava ja kannatanu kooselu ajal ei hoidnud Ella oma pangaparoole eriti hoolikalt, mistõttu Antsul oli võimalik need teada saada. Aga isegi tookord ei andnud Ella paroole Antsule mitte selle konkreetse Ella nimele avatud panga-arvet kasutamise jaoks. Ella ja Ants on mõlemad kinnitanud, et sellele arvele püüdis Ella koguda rahatagavara aegadeks, mil sissetulekud vähenevad. On selge, et seda arvet ei olnud Antsul lubatud kasutada ka kooselu perioodil. Ometi kasutas Ants seda arvet nüüd, kui teda Ellaga ei sidunud enam mitte miski peale mälestuste. Selline teguviis rikub Eesti Põhiseaduse artiklis 32 kirja pandud omandi puutumatus põhimõtet. Igaühe omand on puutumatu ja seda võib omaniku nõusolekuta võõrandada üksnes seadustes nimetatud juhtudel ja üldistes huvides. Ants võttis Ella raha endale ilma, et seadused talle sellise õiguse annaksid. Ja ta kandis raha enda kontole, mida ei saa pidada üldiste huvide täitmiseks.

Kolmandaks küsime : kas õiguslikult omab tähtsust, et Ella pangaarvelt äravõetud raha oli kogutud kooselu ajal ? Süüdistaja on seisukohal, et raha päritolu ei ole oluline. Paar ei olnud abielus, seega pole pangaarvel olev raha ühine varandus. Ja isegi abielu korral tuleb pidada võimalikuks, et Ants või mõni muu isik kinkis või pärandas selle raha Ellale. Sellisel puhul oleks ikkagi tegemist Ella isikliku varaga. Ka juhtumil, kui raha oleks Antsu poolt Ellale laenuks antud, puudunuks Antsul õigus seda ise tagasi võtta.

Niiviisi arutledes leiab süüdistus, et Antsu käitumisele ei saa leida vabandusi. Ants pani toime kuriteo. Kuna isik on varem karistatud ja jätkab vabaduses uute kuritegude sooritamist, palub prokurör Antsu pikaks ajaks vangis mõista. Ebaõigesti saadud raha tuleb Antsul tagastada Ellale.

KAITSIJA KOHTUKÕNE KAASUSES NR. 2

Austatud kohus,

Kriminaalasjast jääb mulje, nagu oleks Ants ohtlik kurjategija ning arutamisel oleks tõsine õigusrikkumine. Tegelikult ei ole see ju nõnda. Sisuliselt arutame me perekonnatüli, mis algas ammu enne raha väidetavat varastamist.

Noor ja tookord arvatavasti ka kaunis Ella, kasutas mitme aasta vältel ära Antsu lihtsameelsust ja pettis temalt välja nii asju kui raha. Osa sellest rahast pani ta pankka.

Ajal, kui Ants kodust eemal viibis, kasutas Ella tema kodu ja jätkas ka Antsu rahade kasutamist. Küllap ta ka Antsu vangistuse ajal viis Antsu teenitud rahasid pankka enda isiklikule arvele.

Ei omagi suurt vahet, kas Ants andis raha Ellale vabal tahtel või võttis naine seda salaja, - igal juhul on tegemist minu kliendi eksiteele viimisega. Ants uskus Ella armastusse ning nende ühisesse tulevikku. Armastus ja tuleviku nimel oli ta valmis raha kulutama, lihtsalt ühe mingisuguse Ella ülalpidamiseks poleks ta sentigi maksnud. Meenub Antoine Saint-Exupery raamat „Väike prints“, kus rebane räägib printsile kodustamisest. Prints ei tohtinud rebasega enne mängida, kui ta oli rebase kodustanud. Rebane selgitas, et kodustamine tähendab seda kui prints käib rebase juures iga päev ja rebane hakkab teda ootama ja igatsema. Siis on poiss rebasele kõige tähtsam inimene maailmas, mitte aga lihtsalt üks poiss tuhandete teiste seas... Ja Ella suutis Antsu edukalt kodustada. Ants oli valmis kõigest loobuma, kõik Ellale andma.

Kahjuks olid naisel algusest peale inetud kavatsused. Ja just see asjaolu õigustab Antsu. Ella pettis teda algusest peale. Seda näitavad kallid kingitused oma sugulastele ning Antsu raha paigutamine iseenda arvele. Aus naine oleks eelistanud kulutada pigem ühisele kodule ja tagavaraks kogutav raha võinuks sama edukalt seista ka Antsu enda pangaarvetel. Kõige tipuks lahkus Ella Antsu juurest hetkel, mil mehelt enam mitte midagi võtta ei olnud.

Prokurör rääkis siin, et Ants võttis raha, mille kasutamiseks Ella talle luba polnud andnud. Kuid täpselt samal moel kulutas Ella Antsu äraolekul rahasid ja asju, mille kasutamist Ants tõtt teades kindlasti ei oleks naisele lubanud.

Ants muutus edukast ja rikkast mehest vaeseks ning peaaegu kodutuks. Ja selles on süüdi Ella. Ants kannatas moraalselt suurt kahju, kui tema unistused armastusest ning kooselust purunesid. Sedagi kahju tekitas mehele Ella.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse artikkel 25 ütleb : „Igaühel on õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele“.

Antsu tegevus raha tagasisaamisel on selle õiguse teostamine. Ants püüdis Ella pangaarve vahendusel pisutki heastada moraalset ja materiaalselt kahju, mida Ella talle tekitas. Soovi kuritegu sooritada Antsu käitumises ei ole.

KOHTUOTSUS KAASUSES NR. 2

Kohus, kuulanud ära prokuröri ning kaitsja väited, jõudis alljärgnevatele seisukohtadele :

1. Õigus on headuse ja õigluse kunst. Eesti Vabariigi Põhiseaduse artikli 14 kohaselt on isiku õiguste ja vabaduste tagamine seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu ning kohalike omavalitsuste kohustus. Põhiseaduse artikli 15 kohaselt on igaühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse.

Eelnevast järeldub, et olukorras, kus Ella väidetavalt rikkus Antsu õigusi, tekitades temale moraalset ja varalist kahju, pidanuks Ants pöörduma kohtusse. Antsu kaebust oleks sel juhul uuritud ning kohtud oleks täitnud oma põhiseaduslikku kohustust - kaitsta Antsu õigusi ja vabadusi. Ants kohtusse ei pöördunud vaid asus ennast ise aitama.

2. Põhiseaduse artikkel 32 näeb ette omandi kaitse teiste isikute ja riigi omavoli vastu. Kohus nõustub prokuröri selles osas, et Ants on Ella paroole ja pangaarvet kasutades rikkunud naise õigust vabalt ja iseseisvalt kasutada tema omandisse kuuluvat raha. Selline rikkumine on kuritegu. Kohus kiidab heaks Ella otsuse probleemi lahendamiseks kohtusse pöörduda. Eesti Vabariik saab nüüd Ella kaebuse alusel läbi viia menetluse ning Ella õigusi ja vabadusi kaitsta.

3. Kohus leiab, et Ants pani toime koguni mitu kuritegu. Esiteks võttis ta endale võõra raha, teiseks kaitses ta omaenda arvatavat õigust omavoliliselt ja kolmandaks tungis arvutivõrku võõraste paroolidega. Kuna aga kuritegude eesmärk ning sisu oli tegelikult üks ja seesama, mõistab kohus Antsule karistuse üksnes selle paragrahvi alusel, mis näeb ette kõige karmima karistuse.

4. Kohus nõustub kaitsja väidetega selles osas, et Ants kannatas rasket moraalset ja varalist kahju. Kohus arvestab seda karistust kergendava asjaoluna.
5. Kohus arvestab tõsiasiaga, et Antsu on varasemalt kohtus karistatud. Siiski ei määra kohus Antsule üksnes seetõttu raskemat karistust, sest Ants on oma eelmise karistuse ära kandnud. Pealegi oli Antsu eelmine kuritegu teist liiki – nimelt isikuvastane kuritegu. Käesolevas menetluses on Ants kohtu all eeskätt varavastase kuriteo eest.
6. Kohus näeb, et Antsu kuritegu oli seotud konkreetsete inimeste ja nende vahel pikka aega tagasi tekkinud konfliktiga. Kohus ei pea suureks võimalust, et Ants jätkaks tulevikus kuritegude tegemist. Seepärast määrab kohus Antsule karistuseks kohustuslikud töötunnid linnaparkide ja botaanikaaiast hoolitsemisel, kuid ei mõista vanglakaristust.
7. Kohus mõistab Ella arvel ebaseaduslikult omastatud raha Antsult välja. Ants peab võimalikult kiiresti raha Ellale tagastama, samuti maksma kinni Ella kulutused kohtus ja politseis.

9. KLASS, II KOHT

Reedetud sõprus

Martti Rell

Miina Härma Gümnaasium

Juhendaja Urma Linnus

TARTU ESIMESE ASTME KOHUS

Hageja:

Maria Pidutseja

Isikukood: 49207113851

Elukoht: Tähe 57, Tartu

Kostja:

Liisa Kirjutaja

Isikukood: 49210212941

Elukoht: Õuna 13

Kohtunik:

Martti Rell

Miina Härma Gümnaasium 9a klass

Õpetaja: Urma Linnus

HAGIAVALDUS

Liisa Kirjutaja hooldajal(emal) eemaldada koheselt kõik mainet kahjustavad ja halvustavad kommentaarid Maria Pidutseja kohta aadressil www.liisa.foorum.ee , lõpetada eraellu sekkumine, hüvitada moraalne kahju 80 000 kr. ulatuses ning eemaldada blogist kõik Maria Pidutseja mainet kahjustavad artiklid ning temale viitavad initsiaalid, lisaks hüvitada kohukulud kogu ulatuses.

Hageja:

Tüdrukud Liisa Kirjutaja ja Maria Pidutseja olid olnud kaua aega omavahel väga head sõbrannad ja olid rääkinud teineteisele palju oma saladustest. Ühel päeval lõpetas kostja selle sõprussuhte, viidates tühisele põhjusele, et hageja tema endise poisssõbraga embas. Seejärel hakkas kostja oma blogisse aadressil www.liisa.foorum.ee panema hageja mainet kahjustavaid postitusi ja kommentaare, mis on vastuolus Põhiseaduse § 45-ga, mis lubab piirata sõnavabadust avaliku korra, kõlbluse, teiste inimeste õiguste ja vabaduste, tervise, au ning hea nime kaitseks. Eelmainitud blogis ilmuvad erinevad jutustusi, luuletusi, viiteid ja pilte, mis kõik otseselt või kaudselt kahjustavad hageja mainet. Blogi kommentaarides avaldatud pilkavate nimedega hakati hagejat ka koolis kutsuma ja mõnitama, mis põhjustas talle vaimset ja moraalset kahju. Samuti öeldi kommentaarides, et hageja „saab kätte igaüks, kes viitsib korra vilistada“, mis on täiesti kohatu ning solvav. Blogis olevates kommentaarides on selgelt viidatud hagejale, kasutades tema initsiaale ning selle kõige põhjusena on mittevahalise moraalse kahju hüvitamise tasu hinnanguliselt 80 000 kr. Kuivõrd käesoleval ajal on blogis kajastatud andmed avalikud ja põhjustavad hagejale jätkuvat kahju, siis palub hageja kohtul kohtumenetluse ajaks kuni kohtuotsuse jõustumiseni kohustada kostja blogi haldavat äriühingut sulgema kostja blogi ja keelata kostjal kohtumenetluse vältel avaldada mistahes hagejat puudutavaid andmeid.

Tulenevalt eeltoodust ja juhindudes VÕS § 146 , Palun:

- Esialgse õigussuhte reguleerimise korras kõrvaldada Liisa Kirjutaja (tema hooldaja) poolt kõik Maria Pidutseja osas avaldatavad andmed ja/või temele osundavad andmed blogis www.liisa.foorum.ee
- Kohustada Liisa Kirjutaja kõrvaldama blogis www.liisa.foorum.ee kõik Maria Pidutseja elu puudutavad või temale osundavad andmed.

- Välja mõista Liisa Kirjutajalt Maria Pidutsejale tehtud moraalse kahju eest hüvitis 80 000 kr.
- Välja mõista Liisa Kirjutajalt kõik kohtukulud, milliste suuruse ja koosseisu täpsustame hilisemalt.

VASTUS

Kostja:

Antud süüdistused ei ole põhjendatud. Esiteks ei olnud hageja ja kõnealuse poisi kallistus tühine, vaid hoopis midagi tõsisemat ning seda soodustab ka fakt, et hageja oli pehmelt öeldes „meesteõgija“ ning vahetas oma poiss-sõpru väga tihti. Teiseks, blogis aadressil www.liisa.foorum.ee avaldatud postitustes ei ole üheski otseselt viidatud Maria Pidutsejale, initsiaal „M“ võib osutada ükskõik millisele inimesele. Samuti on igal Eesti Vabariigi kodanikul Põhiseaduse § 45 järgi õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil. Blogis ilmunud kommentaaridega tuleb mängu keegi kolmas isik ning blogipidaja ei ole kohustatud nende eest vastutama. Samuti ei kuulu kõnealune blogi ainult Liisa Kirjutajale, vaid ka mitmele kõrvalisele isikule, sest arvuti IP-aadress on muutuv ning kui ka oleks võimalik see siduda kindla arvutiga, siis on sellele arvutile juurdepääs lisaks Liisa Kirjutajale veel ka tema perekonnaliikmetel ja sõpradel. Samuti ei saa Liisa Kirjutajale teha ettekirjutusi, mida ta oma postitustes kirjutama peab, sest see oleks vastuolus Eesti Vabariigi Põhiseadusega. Moraalse kahju tõendamiseks ei ole hageja esitanud ühtegi tõendit. Kahju olemasolu on seega oletuslik. Sellises määras kahju väljamõistmine ei teeni eesmärki, et hageja asetatakse endisesse olukorda, vaid see toob kaasa alusetu rikastumise hageja poolt. Lisaks, Võlaõigusseaduse(VÕS) sätete kohaselt vastutab 14 – 18a. lapse seaduslik esindaja lapse tegevuse eest üksnes juhul, kui ta ei tõenda, et kahju tekkis sõltumata vanemate tegevusest. Väidame, et kostja täitis korrektselt vanemlikke kohustusi, jälgis pidevalt, millega Liisa tegeles, kuid ei saanud ära hoida Liisa poolt andmete avaldamist blogis, kuivõrd ei saanud kogu aeg kontrollida, mida Liisa blogis kirjutab.

VASTUS

Hageja:

Kostja väited mingisugusest kolmandast isikust ei pea paika, kuna blogi-pidajana on tal võimalus ja kohustus solvavad ja mainet rikkuvad kommentaarid kustutada. Samuti on kommentaaride ja postituste koosmõjuna täpselt aru saada, kellest antud tekstides juttu on olnud ning väited, et kasutatud initsiaalid käivad kellegi teise kohta, ei pea paika. Kui ka ongi keegi teine tema konto alt blogisse hagejat solvavaid ja mõnitavaid postitusi üles laadinud, on Liisa Kirjutaja blogi omanikuna kohustatud need kommentaarid viivitamatult kustutama.

KOHTUOTSUS

Tartu esimese astme kohus, kohtunik Martti Rell on arutanud 9. novembril 2009. aastal Maria Pidutseja hagi Liisa Kirjutaja vastu avalikul kohtuistungil. Maria Pidutseja on esitanud hagi Liisa Kirjutaja vastu õigust rikkuva tegevuse lõpetamiseks ja moraalse kahju väljamõistmiseks.

Istungil osalesid:

Hageja seaduslik esindaja Maria Pidutseja ema Merle Pidutseja

Kostja seaduslik esindaja Liisa Kirjutaja ema Liina Kirjutaja

KOHTUOTSUS: Rahuldada hagi osaliselt: 1. Kohustada Liisa Kirjutaja ema kõrvaldama viivitamatult blogis aadressi www.liisa.foorum.ee kõik andmed, mis on seotud või võivad osundada Maria Pidutsejale. 2. Välja mõista Liisa Pidutseja hooldajalt Maria Pidutseja kasuks moraalse kahju hüvitamiseks 15 000kr. 3. Kohtukulud jagada 30% ulatuses hageja kanda ja 70% ulatuses kostja kanda.

Edasikaebamise kord: Käesoleva otsuse peale on õigus edasi kaevata 30 päeva jooksul, edastades sellekohase apellatsioonkaebuse Tartu teise astme kohtusse.

III КОНТ, 9. KLASS

Кукенурмеская средняя школа берёт на работу учителя математики

Katarina Koroljova

Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium

Juhendaja Sergei Teplov

Я выбрала для рассмотрения третий из предложенных казусов, так как он показался мне наиболее интересным, дающим больше возможностей для рассмотрения дела с разных сторон.

В суд поступила жалоба от госпожи Сийри Синус, которая обвиняет директора Кукенурмеской средней школы в несправедливом вынесении решения о принятии на работу учителя математики, которое основано на противоречащем Конституции распоряжении об уравнивании количества учителей основной школы и гимназии по половому признаку.

Все приглашённые в суд имеют представление о своих правах, а также об обязанностях, в частности, об обязанности вести себя корректно и говорить правду и только правду.

Аргументы обвинения.

«Уважаемый суд, я являюсь представителем госпожи Синус. Перед нами вопиющий случай дискриминации по половому признаку! Более того, во время обсуждения проблемы не присутствовали все члены комиссии, а при открытом голосовании за завхоза фактически проголосовал господин директор, при этом даже не поинтересовавшись мнением этого члена комиссии!

Госпожа Синус была одной из двух кандидатур на место учителя математики в Кукенурмеской средней школе. Было решено в ходе открытого голосования определить, кто из кандидатов займёт эту должность. Вторым кандидатом на должность преподавателя был господин Каспар Косинус. Кандидаты окончили Тартуский университет по специальности математика, но в разное время, госпожа Синус – в 1973 году, господин Косинус – в 2006. После окончания уневерситета никто из них по специальности не работал. Таким образом, заранее говорить о том, кто из них сможет лучше справиться с данной работой, невозможно, так как опыт у обоих кандидатов отсутствует. Следовательно, основания кандидировать на должность у них равные, как и права её получить. Однако что же происходит в данном случае? Все присутствующие члены комиссии высказывают свои точки зрения. Предсказать успех преподавания с точки зрения стереотипов, гласящих, что более молодое поколение учителей лучше находит общий язык с учениками, а тем более говорить о привлечении внимания тем, что господин Косинус «...приехал прямо из Австралии!», воспользовавшись этим в качестве рекламы – всё это абсолютно несправедливо! Я не говорю, что у каждого не может быть собственного мнения, но в данном случае решение в пользу господина Косинуса было отчасти выстроено на вере в стереотипы. Ни у кого нет законных оснований без каких-либо доказательств оценивать пока ещё никем не выполненную работу. Тем более, что в данном случае нарушается Статья 12 Главы второй Конституции Эстонской республики, в которой говорится, что перед законом все равны, и что никто не может быть подвергнут дискриминации из-за его национальной, расовой, половой принадлежности, цвета кожи, вероисповедания, убеждений, имущественного или социального статуса, а также по другим обстоятельствам! Но что же мы видим в данном случае?

Дискриминация по возрастному признаку! Но это только часть проблемы.

Далее выясняется, что в школе было принято решение об уравнивании количества учителей основной школы и гимназии по половому признаку, что напрямую противоречит всё той же Статье 12 Главы второй Конституции Эстонской республики. То, что преподавателей-мужчин в школах меньше, чем женщин, является общеизвестным фактом. Однако, если следовать данному решению, можно сделать вывод, что у мужчины, конкурирующего с женщиной в получении должности какого-либо преподавателя в Кукенурмеской школе, больше шансов получить эту должность. Приведу цитату из распоряжения: «В случае двух равнозначных кандидатов при приёме на работу учителя предпочтение отдаётся мужчинам.» То есть, предпочтение было отдано господину Косинусу только потому, что он мужчина! Это дискриминация по половому признаку.

Далее, рассмотрим протокол собрания комиссии, образованный директором Кукенурмеской школы. В ходе изучения данного документа выясняется, что в первой половине обсуждения присутствовали не все члены комиссии. Не было преподавателя обществоведения, господина Сихкметса. После того, как он явился на собрание, ему разъяснили ситуацию, но он не присутствовал при всём процессе обсуждения, а объяснения могли быть несколько искажены или просто не совсем правильно поняты господином Сихкметсом. Всё это также могло повлиять на результаты голосования.

И, наконец, ситуация с голосованием. Из протокола следует, что, уходя, завуч сказал, что голосует так же, как и учитель музыки Лехис, то есть, за кандидатуру госпожи Синус. Со стороны завхоза голоса не поступило, но господин директор, обосновывая это всего лишь тем, что завхоз в последние годы голосует так же, как и он, решил судьбу голоса завхоза за него. Но разве это честное голосование? Нет. Согласно Статье 41 Главы второй Конституции Эстонской республики, каждый имеет право на собственное мнение и на личные убеждения, и никто это право отнять не может. А в данном случае личным мнением завхоза пренебрегли. Это нарушение.

Таким образом, я, как представитель госпожи Сийри Синус, требую возместить ей, согласно Статье 25 Главы второй Конституции Эстонской республики, причинённый дискриминацией моральный

ущерб в размере 10 000 эстонских крон и отменить решение №1 директора Кукенурмеской средней школы, чтобы провести повторное голосование по данному вопросу. Также следует проверить документацию школы на наличие аналогичных постановлений, противоречащих Конституции Эстонской республики. Благодарю за внимание.»

Аргументы защиты.

«Уважаемый суд, я являюсь представителем Кукенурмеской средней школы.

В данном случае никакого нарушения прав госпожи Синус не произошло, и требования представителя истца не имеют оснований.

При решении о принятии на должность учителя математики в Кукенурмескую среднюю школу выбор пал на господина Косинуса. Это было сделано из тех соображений, что господин Косинус позже окончил университет, следовательно, он обладает более современными знаниями и навыками в своей специальности. Время не стоит на месте, меняются люди, меняются методы преподавания, технологии. Господин Косинус моложе, это факт, от которого уйти, при всём желании, невозможно. У него больше шансов найти общий язык с учениками в силу того, что он, возможно, ближе им по взглядам на жизнь, нежели госпожа Синус. Уже хотя бы из-за всего вышеперечисленного двух кандидатов на должность преподавателя в средней школе нельзя назвать равноправными.

Все члены комиссии, собранной директором школы, высказали своё мнение. Так почему же решение не может быть принято в пользу господина Косинуса? Да, было проведено голосование, но ведь директор имеет право решать, кого принимать на работу в находящееся под его руководством учреждение.

Требование о возмещении ущерба госпоже Синус также не имеет смысла. Ведь если оно оправдано, то каждому, кому отказали в принятии на ту или иную работу, нужно выплачивать компенсацию. Тогда зачем вообще нужна конкуренция на рынке труда? В таком случае не имеет смысла с серьёзными намерениями пытаться

устроиться на работу: не принятому на должность в любом случае выплатят компенсацию. Причём, компенсацию за то, что он или она недееспособен (недееспособна)! Всё это абсолютно лишает смысла принципы трудовой системы нашего государства.

Господину же Сихкметсу, опоздавшему на собрание, всё было доходчиво объяснено. Сложись ситуация иначе, это было бы отражено в протоколе собрания комиссии. Таким образом, его опоздание не могло повлиять на результаты голосования членов собрания комиссии.

Благодарю за внимание.»

Решение суда.

Суд рассмотрел все обстоятельства дела, и, приняв во внимание аргументы стороны истца, то есть, госпожи Сийри Синус, и аргументы стороны ответчика, то есть, Кукенурмеской средней школы. Было вынесено решение.

Суд постановил:

1. отменить решение №1 директора Кукенурмеской средней школы, как решение, принятое на основании постановления, противоречащего Конституции Эстонской республики, а именно Статье 12 Главы второй;
2. провести повторное голосование за кандидата на должность преподавателя математики в Кукенурмеской средней школе, которое должно быть зафиксировано соответствующей документацией;
3. разрешить проверку школьной документации на наличие постановлений, противоречащих Конституции Эстонской республики;
4. частично удовлетворить требование представителя истца о возмещении госпоже Сийри Синус морального ущерба, причинённого дискриминацией по половому признаку, обязав Кукенурмескую среднюю школу выплатить госпоже Синус в качестве компенсации 5 500 эстонских крон.

В том случае, если какая-либо из сторон не согласна с решением суда, она может в течение 10 дней подать апелляцию в вышестоящую судебную инстанцию.

I KOHT, 10. KLASS

Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatika õpetaja

Jevgenia Kisselenko

Kohtla-Järve Ühisgümnaasium

Juhendaja Julia Smirnova

Situatsioone, milles esineb soolist diskrimineerimist kas avalikult või varjatud kujul, on meie ajal paljudes riikides. Mõnikord rikutakse inimõigusi tavaelus, näiteks naljad naissoost autojuhtidest või blondiininaljad. Kusjuures meesblondide üle ei arutleta.

Samas esineb ka meessoos alavääristamine. Näiteks ütluses „Mehed ei nuta“ naeruvääristatakse meeste õrnahingelisust ning emotsionaalsust. Sellise ebavõrdsuse vastu saab võidelda kasvatusel ja veendumustega. Seadus on siin võimetu.

Kuid kui inimene saab vähem palka või ei saa tööd, põhjuseks sobimatu sugu, siis võib abi saada seaduselt. Just selline juhtum, nagu Siiri Sinuse kaebus direktori otsuse № 1 vastu. 17. august 2009., vaadatakse üle kohtus.

Matemaatika õpetajaks määratakse hr Kaspar Koosinus.

Aluseks on toodud õppenõukogu otsus Kukenurme koolis 2008 aastal, milles soovitakse koolis ühtlustada meessoost ning naissoost õpetajate arvu.

SIIRI SIINUS

„Mina, Siiri Siinus, pean Kukenurme Keskkooli direktori otsust № 1 täielikult põhjendamatuks. Esiteks ma arvan, et selle otsusega ei arvestatud minu võimete ja pädevusega. Erinevalt hr Koosinusele on mul selja taga suur elukogemus ja tööstaaz matemaatika vallas. Ma olen pikka aega töötanud erialalases keskuses, mis tegeleb teeninduse ja suhtlemise arendamisega. Olen pidevalt juurde õppinud teadmisi matemaatikas, olen kursis uute suundade ja võimalustega, mis aitab mul töötada ning suhelda õpilastega. Ma ei ole küll otseselt lapsi õpetanud ning mõistan, et pean juurde õppima tänapäeva koolilaste psühholoogiat. Olen töötanud suures kollektiivis, mis on õpetanud mind suhtlema. Selles ei jää ma hr Koosinusele alla. Kahjuks õppenõukogu ei pööranud tähelepanu minu professionaalsetele oskustele.

Teiseks- kuna ma olen tegelenud tõsise tööga, siis tean töödistsipliini ja oskan distsiplineerida ka oma õpilasi. Ma olen veendunud, et korrale allumine on edu pant. Kui klassis on kord, siis on ka edukus kõrgel tasemel. Kuid kahjuks ei uurinud minu käest keegi, kuidas ma kavatsen ainet õpetada. Otsuse tegemise määras muu põhjus.

Meil on demokraatlik riik, kus naised ja mehed on võrdsed, kuid direktori ning õppenõukogu otsus põhines kandideerijate sugupoolel. See on Eesti Vabariigi Põhiseaduse vastu (Põhiseadus nr 12). Õppenõukogu otsus, mis põhines vaid soovil omada oma kollektiivis rohkem meesõpetajaid, ei ole õiglane ning pädev. Õpilased vajavad väärilist õpetajat, kes õpetab neile matemaatikat kõrgel tasemel. Nendel ei ole vahet, on see inimene nais- või meessoost. Ei valita ju Riigikokku inimesi selle põhimõttega, et oleks 51 meessoost ja 50 naissoost inimest. Ei ole sellist seadust, mis paneks paika näiteks politseis töötavate inimeste soo. Kui me lähme haiglasse, siis näeme, et seal töötavad nii naised kui mehed, haigla administratsioon ei võta tööle inimesi selle põhimõttega, et naistöötajaid ning meestöötajaid oleks võrdselt.

Kolmandaks arvan ma, et just minu isiklikud omadused ning võimed näitavad seda, et minu kandidatuur selle kooli matemaatika õpetaja kohale on tugevam kui hr Koosinuse oma. Kaspar Koosinus on noor, huvitav, oskab õpilastes huvi äratada, kuid see ei tee teda veel heaks matemaatika õpetajaks. See teadus vajab täpsust, tõsist suhtumist ning korda. Arvan, et kõik need omadused on mul olemas ning ma saan seda edasi anda ka

õpilastele. Lastele on oluline see, et õpetaja armastaks oma õppeainet. Mina tegelen matemaatikaga, olen sellest huvitatud ning loodan huvi äratada samamoodi oma õpilastes.

Me oleme kodanik Koosinusega mõlemad huvitavad ning haritud inimesed. Õppenõukogu otsus põhines mitte kandidaadi tugevatel külgedel, vaid soolisel erinevusel. Kuid mina leian, et otsus valida selle ametikohale õpetaja vaid seetõttu, et ta oleks meesterahvas, on vale. Seega palun ma kohtul muuta direktori ning õppenõukogu otsust № 1, 17 augustil 2009. Põhiseaduse järgi peab otsus tulenema inimese sobivusest ja pädevusest antud ametikohale.

KOOLI DIREKTOR

„Ma ei nõustu pr Siinuse sõnadega, et me ei pööranud tähelepanu tema isiksusele ning professionaalsetele oskustele. Otsustamisel me rääkisime sellest, et tal on hea haridus ning suur kogemus. Ta oskab distsiplineerida klassi ning anda häid teadmisi matemaatikas. Kuid kaasaegne kool ei vaja ainult inimesi, kellel on kõrged teadmised teatud vallas. Peale selle peab õpetaja oskama tundi läbi viia huvitavalt ning originaalselt. Tänapäeval õpilased arvavad, et matemaatika on igav ning ebavajalik. Kaspar Koosinus suudaks tundi teha mitmekesiselt ning huvitavalt. Kodanik Siinus on kahtlemata väga tore inimene ning tugev isiksus, kuid sellist tüüpi inimesed tihtipeale ei suuda lapsi panna huvituma aineksest, eriti just matemaatikast. Nagu ma juba mainisin- paljud õpilased peavad matemaatikast igavaks aineks- numbrid, tabelid, diagrammid, teoreemid... Kuid kui kõik see viia lasteni omapäraste ning kaasahaaravate võtetega (mängud, huvitavad ülesanded), siis õpilastel tärkab asja vastu huvi ja tekib tahtmine õppida seda imelist õppeainet. Õpetaja on ju inimene, kes oskab teha rasked asjad lihtsaks. Nii tõusevad õpilaste õpihimu ning loomulikult, õpitulemused (hinded). Kaspar Koosinus on reisinud teistes riikides, tema silmaring on sellega laienenud, ta on näinud palju uut ja huvitavat. Seetõttu me peame teda loominguiliseks inimeseks, kellest võib saada suurepärase õpetaja. Mis puudutab elukogemust, siis me ei saa ära öelda noorele inimesele vaid sel põhjusel, et ta on noor ning kogenematu. Kust ta siis saab oma kogemused, elutarkuse ning vajalikud oskused? Nendel on esialgu pakkuda energiat ja entusiasmi, mis polegi nii tähtsusetu.

Lõpetuseks veel sellest, et me otsustasime kollektiivis ühtlustada nais- ja meessoost õpetajaid. Otsus tulenes kahest põhjusest:

Koolis diskrimineeritakse rohkem just meessugu. Arvatakse, et naised on kannatlikumad ja mõistvamad õpetajad. Meeterahvaste kohta arvatakse, et nad ei suuda teha monotoonset tööd. Sellepärast on meesõpetajaid koolis vähe. Minu kogemus on hoopis näidanud, et see ei sõltu soost, vaid inimesest. Et võidelda diskrimineerimisega, võtsime me vastu otsuse palgata meessoost õpetaja.

Meessoost õpetajaid on kooli hädasti vaja. Ema kasvatab kodus, kasvataja lasteaias, õpetaja koolis. Ma ei poolda kasvatust, kus puudub meessoost inimese eeskuju. Meestele on omane iseloomu tugevus, distsipliin, vastutuslikkus ja teotahe. Selline eeskuju on koolis hädavajalik. Nagu terviku kaks poolt, nagu maa ja taevas, on koolis vaja nii naissoost kui meessoost õpetajate mõju ning eeskuju. Mehed õpetavad koolis õpilastele tugevust, tahtekindlust, rahulikkust, enesekindlust ning teiste inimeste kaitsmist. Kui meessoost õpetajaid on vähe, siis selle rolli võtavad endale naisõpetajad. Kuid nende koormus nii kodus kui tööl on niigi suur.

Eelnimetatud põhjustel me arvame, et just Kaspar Koosinus sobib meie kooli õpetajaks.

KOHTU OTSUS

Mõlema poole argumendid on huvitavad ning väärivad tähelepanu. Kuid kohtu ülesanne on järgida seadust. Kohus tühistab direktori otsuse № 1 järgmistel põhjustel:

- Otsuse vastuvõtmisel oleks õppenõukogu järgima Eesti Vabariigi seadust, mitte kollektiivi arvamust.
- Õppenõukogu otsus ei saa olla Põhiseaduse (nr 12) vastu. See otsus tuleb muuta.
- Hääletamisel ei järgitud reegleid. Õppealajuhataja sõnul hääletas tema nii nagu õpetaja Lehis. Majandusjuhataja ei hääletanud üldse. Õppenõukogus hääletanud eeldasid, et ta oleks hääletanud nii nagu varem- alati nii nagu hääletab direktor. Keegi ei saa sellist asja eeldada. Kellelgi pole õigust hääletada teise inimese eest.
- Protokollis on kirjas, et iga kandidaat sai võrdse arvu hääli (3 häält). Seega polnud alust eelistada Kaspar Koosinust.

Tühistada õppenõukogu ja direktori otsus № 1, kuna see ei ole kooskõlas seadustega ning eelistab meessugu naissoole. Koolis peab toimuma uus õppenõukogu, kus järgitakse reegleid ning seadusi. Otsus peab olema kooskõlas Eesti Vabariigi seadustega.

Võtan vastu otsuse pr Siinuse kasuks.

Samas soovitan lahendada see küsimus järgmiselt: võtta pr Siinus ning hr Koosinus tööle katseajaga üks veerand. Veerandi lõpus viia läbi uus hääletus, millega kaasatakse ka õpilasi. Sellisel hääletamisel kõige rohkem hääli kogunud inimene palgatakse Kukuurme Keskkooli tööle.

II KOHT, 10. KLASS

Antsu teine võimalus

Andres Küüsmäa

Vinni-Pajusti Gümnaasium

Juhendaja Maie Nõmmik

Kohtunik astub kohtusaali ja kõik tõusevad püsti. Kohtunik istub oma kohale:

“Alustame kohtuprotsessiga. Esimesena peab kõne süüdistaja.”

Prokurör: “Auväärt kohus! Praeguse juhtumi näol on meil tegemist lihtlabase vargusega, mille ohvriks langes õbluke ja noor preili Ella. Varas on Ella eelmine armastatu, härra Ants. Kunagi nende kooselu ajal oli Ella Antsu jäägitult usaldanud ja Antsule andnud oma internetipanga koodid. Ants kui vang, kriminaal ja jõhkrustaja, kes lõi oma sõbra vigaseks...”

Kohtunik: “Antsu kriminaalne minevik ei puutu praegu asjasse, nii et minge teemasse tagasi!”

Prokurör: “Kohe ma jõuan selle punktini, mida öelda tahtsin. Kui Ella kuulis Antsu peatsest vabanemisest, lahkus ta tema juurest teise mehe juurde, sest ta kartis Antsu. Kui te küsite miks, siis ma võin teile vastata. Ella kuulis Antsu pankrotistumisest ja kartis, et see härra võib pankrotistumises teda süüdistama hakata ning talle viga teha nagu ta tegi ühele oma sõbrale, kes jäi invaliidiks.”

Kohtunik: “Lõpetage kohe Antsu mineviku meenutamine! See ei puuduta käesolevat kohtuasja.”

Prokurör jätkab sõnu valides: “Pärast vabanemist kasutas Ants Ella usaldusväärsust kohe ära ja tegi ohvri pangakonto nahaalselt tühjaks. Ella pöördus peale varguse avastamist kohtusse, et õiglus jalule seataks. Kuna Ants sai alles vanglast välja, siis ma nõuan talle selle varguse eest kaheaastast vabadusekaotust ja raha tagastamist kannatanule.”

Kaitsja kõne: “Austatud kohus! Ants on jah varem seadusega pahuksis olnud, mida ta väga kahetseb. Ta on oma võla ühiskonna ees ära tasunud ja sai vanglast hea käitumise eest varem välja. Ella ja Ants elasid koos enne, kui Ants vangi läks. Kooselu ajal võis preili Antsu raha kasutada nii kuis tahtis, aga pärast Antsu vanglasse minekut oli härra raha kasutamine ilma tema teadmata ebaseaduslik. Preili Ella kulutas raha siiski edasi ja põhjustas nõnda Antsu teadmata tema pankrotistumise. Kui Ella oli Antsu raha ära raisanud, jättis ta Antsu maha ja läks teise mehe juurde ning tegi näo nagu poleks tal härra Antsu pankrotistumisega mingit pistmist. Ants otsustas pärast vabanemist Ella pangakontolt endale natuke raha võtta, kuna tal puudusid hädavajalikud vahendid elamiseks, pealegi oli Ella Antsule ise vabatahtlikult oma pangakoodid andnud. Praktiliselt oli see Antsu enda raha, millest osa ta nüüd tagasi võttis.

Kohtunik: “Ma kutsun tunnistama preili Ella.”

Kohtutäitur: “Preili Ella, kas te vannute rääkida tõtt ja ainult tõtt?”

Ella kiiresti: “Jah!”

Kohtunik: “Ella, rääkige meile, kuidas te iseloomustate härra Antsu ja kuidas on võimalik, et teie raha sattus härra Antsu pangakontole?!”

Ella mõtleb natuke ja alustab: “Minul ja Antsul oli enne tema vanglasse minekut suhe. Ma armastasin teda, aga kahe aasta jooksul, mil ta vangis oli, juhtus nii mõndagi. Ma olen noor naine, kellel on vajadus seltskonna järele. Ma ei tahtnud kodus kopitada ja oodata oma meest vanglast. Nii ma otsustasin käia väljas lõbutsemas ja kohtasin oma praegust elukaaslast. Kui ma sain teada Antsu pankrotist (ja see teadmine tuli kaks kuud enne Antsu vabanemist), siis ma lahkusin oma praeguse kallima juurde, kartes, et Ants võib mind süüdistama hakata. Raha, mis Ants minult võttis, oli minu oma. Selle kadumist ma märkasin nädal pärast vargust. Algul ma ei saanud aru, et kuhu raha kadus, aga kui vaatasin oma pangaülekandeid, siis nägin, et see raha oli kantud Antsu pangakontole. Sel hetkel meenus mulle, et kunagi meie kooselu ajal olin talle andnud oma internetipanga

koodid. Järgmisel päeval pärast varguse avastamist läksin politseisse ja kirjutasin avalduse.”

Kohtunik: “Ja mida te oskate öelda enda kaitseks?”

Ella lööb silmad maha: “Ants lubas mul raha kogu aeg kasutada ning ma ei teadnud, et ei tohi raha edasi kasutada, siis kui ta vanglas on. Me ei olnud küll ametlikult registreeritud abikaasad, aga elasime juba tükk aega koos, seega pidasin meie vara ühisvaraks.”

Ella lõpetab. Kohtunik: “Ma kutsun kannatanut küsitlema Antsu kaitsja.”

Kaitsja astub ette, kõhatab kurgu puhtaks ning alustab: “Preili Ella, kas te üldse oleksite Antsuga tegemist teinud, kui ta poleks rikas olnud?”

Prokurör tõuseb püsti ja hüüab: “Härra kohtunik, see ei puutu ju praegu asjasse!”

Kohtunik: “Ei puutu jah. Kaitsja küsigu asjakohaseid küsimusi!”

Kaitsja: “Teie rahaasju uurides nägime, et see summa, mis härra teilt varastas, laekus teie kontole Antsu kontolt paar kuud enne tema kinniminekut. Kas Ants teadis raha laekumisest?”

Ella: “Jah teadis, tema ise andis selle mulle.”

Kaitsja: “Miks ta teile selle andis ja hiljem tagasi võttis?”

Ella mõtleb ja vastab: “Ta kinkis selle raha mulle minu kahekümne kuuendaks sünnipäevaks. Tagasi ta võttis... Ma ei tea miks, küsige varga enda käest.”

Kaitsja: “Võib arvata, miks ta selle summa tagasi võttis. Asi oli nii, et pärast vanglast väljumist sai ta teada, et on teie pärast pankrotis. Ants kui tark mees teadis, et võiks teid selle teo eest kohtusse anda, aga austusest teie ja teiega koos veedetud aja vastu ta ei teinud seda, vaid võttis teilt natuke stardiraha st endale kuuluva raha tagasi. Kas teil on üldse aimu, kui palju te Antsult raha võtsite, kui ta oli vanglas?”

Ella näost punane: “Paarkümmend tuhat.”

Kaitsja: “Te panete kõvasti mööda. Pigem on see paar miljonit.”

Ella ehmub. Kaitsja: “Ma lõpetan küsitlemise.”

Kohtunik: “Kas süüdistaja tahab midagi küsida?”

Süüdistaja: “Ei.”

Kohtunik: “Nüüd kutsun härra Antsu tunnistusi andma.”

Ants tõuseb oma kohalt kaitsja kõrvalt ja läheb tunnistajapinki.

Kohtutäitur astub Antsu ette: “Härra Ants, kas te vannute rääkida tõtt ja ainult tõtt?”

Ants ohtes: “Mis mul vanakesel ikka varjata on. Jah!”

Prokurör: “Jutustage, härra Ants, kuidas te seda preilit tunnete ja kuidas sattus Ella raha teie kontole?”

Ants istub ja hakkab kõnelema, vastikuseilme näos: “Ma kohtusin selle kullakaevurist Ellaga aastaid...”

Kohtunik: “Härra Ants, lõpetage preili Ella solvamine!”

Antsu nägu tõmbub krimpsu ja punaseks ning ta jätkab: “Vabandust härra kohtunik. Mina ja Ella kohtusime aastaid tagasi. Minule oli see kohtumine armastus esimesest silmapilgust. Ta oli nii kena ja sümpaatne, ma poleks eluilmaski tulnud selle peale, et ta võib olla selline silmakirjalik petis, varas ja valetaja. Ma võimaldasin talle kõike, mida ta tahtis. See oli minu elu õnnelikum aeg. Ühel öhtul ma lihtsalt olin nii õnnelik, et tahtsin pidutseda ja kutsusin oma sõbrad kokku, aga see pidu lõppes nii kuidas ta lõppes. Ma sattusin vanglasse. Ella lubas mind oodata. Vanglas ma ootasin iga päev teda endale külla, aga ta ei tulnud. Lõpuks sai minu aeg vanglamüüride vahel ümber. Vabanenuna oli minu elu täitsa muutunud, see kaevur oli kadunud tei...”

Kohtunik pahuralt: “Härra Ants, ma hoiatan teid viimast korda, olge viisakas!”

Ants halades ja nuttes: “Ella läks teise mehe juurde ja oli mind pankrotistanud. Ella sa LUBASID mind ju oodata! Sinu kahekümne kuuendaks sünnipäevaks ma kinkisin sulle ju kaelakee, mitte raha!”

Kohtunik, nähes Antsu nutmas: “Kas te vajate vaheaega maha rahunemiseks?”

Ants pühib pisaraid: “Ei vaja, ma saan hakkama. Siis mulle meenus, et Ella oli natuke minu raha enda kontole pannud ning ta oli mulle kunagi andnud oma internetipanga koodid. Ma leidsin need ja otsustasin endale kuuluvast osa tagasi võtta.”

Süüdistaja: “Ma lõpetan.”

Kohtunik: “Kas kaitsja tahab Antsult midagi küsida.”

Kaitsja: “Ei.”

Kohtunik valju ja kõmiseva häälega: “Nüüd, kus mõlemad osapooled on oma tunnistused meie palge ees andnud ja kaitsja ning süüdistaja on oma küsimused küsinud, kuulutan ma välja otsuse. Ma mõistan härra Antsu süüdi preili Ellalt võetud raha asjus. Karistust raskendab asjaolu, et Ants vabanes äsja vanglast. Seega mõistan Antsule üheaastase vanglakaristuse, samuti peab ta tagastama Ellalt võetud raha, kuna see oli Ellale kui elukaaslele antud ja kuulub nüüd Ellale. Eraomand on meie põhiseaduse järgi puutumatu ja kaitstud. Kui Ants soovib, võib ta Ellale esitada ametliku süüdistuse endale kuuluva raha kuritahtlikus raiskamises ja pankroti tekitamises.”

Kohus on lõppenud.

III KOHT, 10. KLASS

Reedetud sõprus

Kelly Laane

Saku Gümnaasium

Juhendaja Mai Kahru

Kohtusaali ukсед avanevad ja sisse astub kohtunik. Ta liigub oma koha poole ja sõnab, kui on jõudnud oma laua taha: “Palun istuge.” Ta annab käega viibates sõna hageja esindajale, kes alustab kohtuasja selgitamisega.

Hageja esindaja: “Austatud kohus ja kohalviibijad. Täna ses juhtumis on tavalisest sõprussuhtest välja arenenud õigussuhe. Nimelt Liisa, kes on vaikne tütarlaps, kirjutab oma blogisse Maria kohta käivaid laimujutte ja luuletusi ning avaldas seal ka Maria saladusi, mis on vastuolus EV põhi-seaduse § 17, kus öeldakse, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. Siinses juhtumis on kohtualune solvanud ning mõnitanud, olgugi, et mitte osaliselt, Mariat. Kõik, kes vähegi tunnevad Mariat või teavad juhtunud sündmustest, saavad aru, et blogi postitused viitavad Mariale. Liisa postitatud luuletuse all ütles ta otse välja, mida ta arvab enda luuletuse tegelasest, kes on mõistagi Maria, ning avaldas ka Maria intiimsed saladused. Kuidas saab nüüd Maria koolis ringi käia, kui kõik talle näpuga viitavad ja teavad tema saladusi?

Ja lisaks nimetatule ilmusid veel luuletuse alla anonüümsed ning väga inetud kommentaarid, mis oli viimane piisk Maria kannatuste karikasse. Nagu on teada, ei vastuta blogi omanik kommentaaride sisu eest, kuis siin on üks suur aga. Nimelt saab blogi omanik keelustada kommentaaride kirjutamise võimaluse või vajadusel kustutada ka ilmunud kommentaarid. Kuid hetkel süü all olev isik ei teinud seda! See näitab seda, et Liisa tahtlikult ja teadlikult solvas Maria puhast nime.

Arvestades toimunu tõsidust. nõuan toetudes §-le 17 kohtualuselt tema blogi, vähemalt Mariat puudutava osa, kustutamist.”

Peale hageja esindamise ära kuulamist annab kohtunik sõna kostja esindajale.

Kostja esindaja: “Lugupeetud kohus. Süüdistaja ennist mainis, et kohtualune ei väitnud otseselt oma blogis Mariat ning kui konkreetselt pole öeldud, keda solvati, siis ei saa ka väita, et just Mariale on tekitatud mingit kahju. Lisaks on EV põhiseaduses välja toodud, et igal inimesel on õigus vabale eneseteostusele (§ 19), kehtib mõttevabadus (§ 40) ning on õigus jääda truuks oma arvamusele (§ 41) ja on õigus levitada vabalt oma arvamusi või veendumusi ning tsensuuri pole (§ 45). Seega on kohtualusel igasugune õigus pidada oma blogi ja kirjutada sinna oma mõtteid ning arvamusi...”

Hageja esindaja: “See õigus on tõesti kõigil olemas nii kaua, kuni see ei teota kellegi head nime ega au. Nii suurtel inimestel võiks juba aru peas olla, mida sobib avalikult kirjutada ja mida mitte.”

Kohtunik: (lärm muutun liiga valjuks)

“Palun vaikust! Jätkake.”

Kostja esindaja: “Ma tänan. Nii... kommentaarid. Peale Liisa luuletuse postitamist interneti, ilmusid luuletuse alla kommentaarid. Ja nagu enne mainitud sai, siis blogi omanik ei vastuta kommentaaride sisu eest. Kuigi jah, tuleb tunnustada, et kohtualusel oli võimalik kommentaare kustutada, aga ta ei teinud seda, sest tema jaoks leidis anonüümne mõttekaaslane, kes mõistis luuletuse sisu.

Kommenteerijad avaldasid oma arvamust postitatud luuletuse kohta, mitte, et nad oleksid solvanud otseselt Mariat. Väga väike on tõenäosus, et kommenteerijad üldse teavad, kes on Maria...”

Hageja esindaja: “Kui Liisa poleks postitanud oma provotseerivat luuletust, poleks ilmunud solvavaid kommentaare!”

Kohtunik: (lärm muutub jällegi valjuks)

“Palun vaikust!” ning ta annab käega märku, et kostja esindaja võib jätkata oma argumentidega.

Kostja esindaja: “Nii... Omapoolsete argumentidega lisaks ma, et antud postitused kohtualuse blogisse ei pruugi üldse Liisa enda kirjutatud olla, sest tema arvutit kasutavad tema kodus kõik – pere ühine arvuti. Seega on teistel pereliikmetel ka juurdepääs arvutile ja kohtualune on lasknud ka enda arvutit kasutada ka tema sõpradel, kes tal külas on käinud. Lisaks on kohtualuse arvutil muutuv IP-aadress, seega ei ole võimalik siduda antud blogi sissekannet just kohtualuse arvutiga.

See on tõsi, et Liisa avalikustas oma blogisse Maria saladusi. Aga kas need saladused on enam saladused, kui keegi nendest juba teab, kasvõi üks inimene? Ei, sest juhul, kui keegi teab saladuse sisu, on see saladus juba avalik. Pealegi, kas keegi üldse sundis Mariat oma saladust rääkima kellelegi? Vastus on jällegi ei. See oli Maria enda otsustada, kas ta räägib enda saladusi teistele või ei. Ja ta otsustas, et räägib. Seega ta oli teadlik sellest, et ta saladused võivad välja tulla. See oleks minu poolt kõik.”

Hageja esindaja: “Lugupeetud kohtunik, ma palun luba kõnelda.”

Kohtunik: “Luba on antud.”

Hageja esindaja: “Viimasena öeldud argument, et blogi pole üldse Liisa oma, on täiesti vale. Nimelt, kui otsustatakse endale blogi teha, siis eelnevalt tuleb registreeruda ning registreerumisel tuleb valida ka endale sobiv parool. Seega saab blogisse kirjutaja olla see isik, kes teab konkreetse blogi parooli. Kuna solvav luuletus ja inetud kommentaarid ning avalikustatud Maria saladused ilmusid kohtualuse blogisse, siis saab olla hetkel süü all olev isik ainus, kes on need sissekanded teinud.

Maria ja Liisa olid omavahel parimad sõbrannad, seega on loogiline, et parimad sõbrannad jagavad üksteisele oma saladusi. Marial polnud mingit põhjust Liisat mitte usaldada. See oleks minu poolt ka kõik.”

Kohtunik: “Olles ära kuulanud mõlema poole argumendid, otsustas kohus järgmist:

1. Liisa on kohustatud ära kustutama oma blogist Mariat puudutavad enda tehtud postitused ja kommentaarid viie tööpäeva jooksul, sest on toime pandud Maria hea nime määrimine. kuigi juhtunud polnud otseselt viidatud Mariale, aga kõik, kes teavad Mariat või juhtunu üksikasju, saavad aru, et tegemist on Mariaga.”

Kohtunik tõusis oma laua tagant püsti ja lahkus saalist. Saalis olevast õhkkonnast on aru saada, et mõlemad osapooled on kohtunik otsusega rahul. Maria on rahul, sest blogist kustutatakse talle viitavad asjaolnud ja Liisa sellepärast, et talle ei määratud rangemat kohustust.

I KOHT, 11. KLASS

Reedetud sõprus

Janne Susi

Miina Härma Gümnaasium

Juhendaja Urma Linnus

Valisin antud teema, kuna tundsin, et meie kiiresti arenevas kommunikatsiooni- ja informatsioonitehnoloogia ühiskonnas on sellised juhtumid üsna tavaline nähtus. Mida aeg edasi, seda rohkem kasutavad inimesed internetti, mis on tegelikult otseselt kaitsmata ja kõige rohkem sõnavabadust andev allikas tänapäeval. Kasutades tihedalt internetikeskkonda, näen ma pidevalt mittemodereeritavaid kommentaariume, ning lugedes sealseid kommentaare tundub mulle, et pahatahtlikkusi postitavad inimesed on just need, kes silmast silma suhelda ei julge või on otseses suhtlemises ääretult silmakirjalikud. Leian ise, et kommentaariumide modereerimine on oluline, ning ebasoliidsed kommentaarid tuleks alati filtreerida. Samas on filmi “Magnus” juriidiline keelamine minu arust ilme ülepingsutus. Jäägu looming, kui ta ei ole otseselt dokumenteeriv, siiski puutumata.

HAGEJA ESINDAJA AVALDUS:

Lp. kohus

Kahjuks on meil tulnud olla tunnistajaks ääretult ebameeldivale juhtumile, mis on seda tõsisem, et see on leidnud aset koolis noorte inimeste seas ja selle käigus on tekitatud rasket võib-olla isegi mittekorvatavat kahju ühele neist. Kuigi kahju ei ole materiaalne ei saa selle mõju noorele arenevale inimesele sugugi alahinnata. Veelgi kurvem on asjaolu, et tegemist on pahatahtliku aktiga teise noore inimese poolt. Rikutud on noore inimese privaatsust, avaldades tema intiimseid saladusi, ning rikkudes seega tema

eraeluliste faktide puutumatust. Kostja on valinud selleks tegevuseks väga rafineeritud ja õela viisi maskeerudes nn blogi ja loomingu vabaduse sildi taha. Kostja on ka “andnud rohelise tule” oma nõ blogis laimavatele ja solvavatele kommentaaridele, mis häbitult manipuleerivad hageja eraeluliste seikadega. Hageja poolt tellitud ekspertiis näitab, et kommentaarid sisaldavad tõepoolest ebatsensuursusi ja solvanguid, mistõttu laieneb kostja süü veelgi enam nende kommentaaride lubamise eest. Kostja püüab oma nn blogis ilukirjandusliku tegevuse sildi all avalikustada hageja eraelulikke seiku, mis teeb antud teosest dokumendi ja seega on rikutud ühte inimese põhiõigustest - õigust eraelu privaatsusele. Tõsisemaks muudab asjaolu, et kogu protsess toimub küllaltki väikeses kollektiivis, kus info levik on intensiivne ja nõ kõik teavad kõike. Tegelikult motiiviks oli kostjal aga kättemaks ja kadedus, kuna hageja oma seltskondlikkuselt ja suhtlemisoskuselt ületas kostjat tunduvalt. Kostja koostatud nn blogi ei ole tegelikult midagi muud, kui abivahend hageja kohta delikaatsete andmete avalikustamiseks ja tema otseseks solvamiseks ja laimamiseks. Taolist korda ei saa pidada normaalseks, kuna see loob klassikollektiivis olukorra, kus üks õpilane satub teiste kiusamisobjektiks, ning paratamatult mõjub see negatiivselt nii tema õppeedukusele kui ka tervele klassi õpikeskkonna atmosfäärile. Meie kohuseks on taolised kuritahtlikud nähtused välja juurida ja nende autorid nähtavale tuua, ning oma süütegude eest vastutama sundida. Eesmärk pole muidugi mingite karmide karistuste määramises, vaid kõigile demonstreerimises, kuidas kaasasagset informatsiooni ja kommunikatsioonitehnikat võib pahatahtlikes kätes mitte-eesmärgipäraselt kasutada. Ühiskondlik hukkamõist võib olla isegi mõjuvam kui määratud karistus. Nagu eelpool mainitud on tekitatud kahju mittemateriaalne, kuid see ei tähenda, et selle mõju tuleks ignoreerida. Taolise kahju mõju ja tagajärjed võivad olla palju sügavamad, kui nt. otsene materiaalne kahju. Hingevalu hind on mõõtmatu. Samas pole meil mingit õigust kõrvalseisjatena ignoreerida halvale teele läinud noori. Hageja esindajana väidan, et minu esindatav on kannatanud vaimset ja hingelist kahju mis on tekitatud talle nn blogis esinevate laimu, solvangute ja eraeluliste faktide avaldamise kaudu. Seoses eelpool mainituga nõuab hageja: 1) Nn blogi täielikku sulgemist ja selles avaldatud materjalide ükskõik millisel moel avaldamise keeldu. 2) Kostjapoolset avalikku vabandamist hageja ees. 3) Rahalist kompensatsiooni tekitatud moraalse kahju eest 10 tuhande eesti krooni väärtuses.

Hageja leiab, et antud nõudmised on õiglased ja nende eesmärk ei ole niivõrd kostja karistamine kuivõrd üldsuse tähelepanu juhtimine taolist liiki ebaetilistele tegudele.

KOSTJA ESINDAJA AVALDUS:

Lp. kohus

Antud juhtumi raames oleme tunnistajaks kahetsusväärsele, kuid sugugi mitte väga erakordsele juhtumile, kus on aset leidnud reaalse elu ja fantaasia segiajamine. Seda juhtub sageli ka täiskasvanute seas, noortest rääkimata. Kostja on oma klassikollektiivis tuntud kui kirjandus- ja luulehuviline ning osav sulesepp. Ühelegi kirjandusteose autorile ei saa ette heita vabadust loomingule, kui teos ei ole otseselt vägivallale õhutav, ning kui teos pole pornograafiline. Kuidagi ei saa pidada huvide riivamiseks asjaolu, kui keegi soovib identifitseerida ennast mingi kirjandusteose tegelasena. Paraku on see siin juhtunud. Kui hageja arvab end ära tundvat mingi teose tegelasena, siis on see küll mitte autori, vaid lugeja probleem. Autor pole oma teoses kasutanud ühegi reaalse isiku nime, seetõttu ei saa teost mitte mingil juhul nimetada dokumendiks, mis avalikustaks kellegi personaalseid saladusi, mis aga puutub kommentaaridesse, siis nende autoriks pole olnud kostja ja kostja ei pea endal võtma vastutust teose tõlgendamise eest lugejate poolt. Lugejate õiguste hulka kuulub teose üle arutlemine ja kommenteerimine. Ei saa ka olla autori probleem öelda lugejatele ette, mis moodi peaks teost tõlgendama või kommenteerima. Teos võib avaldada lugejatele mitmesugust mõju. Ei saa ka pidada õigeks, kui lugeja tunneb ennast mingist teosest mõjustatuna, et see oleks piisav argument antud teose keelustamiseks. Keelustamine on nimelt ilmne inimõiguste antud juhul loominguvabaduse piiramine. Aga kust peaks üldse üks noor autor ammutama oma teoste jaoks inspiratsiooni? Kahtlemata mängib siinkohale olulist rolli igapäevaelu ja isiklikud kogemused. Loomulikult võib tekkida olukord, kus esineb kokkulangevusi mõni teose tegevuse ja reaalse isiku vahel. Ei saagi nõuda, et iga pisikese teose eel ja järel oleks kirjutatud, et tegu on väljamõeldisega ja kokkulangevus reaalse eluga on puht juhuslik. Kostja esindajana väidan, et blogi ei vaja sulgemist, ning antud teoste avaldamisel ei tohiks seada mitte mingisuguseid piiranguid. Samuti ei nõustu kostja ei avalikult ega ka privaatset vabandama, kuna ei tunne endal olevat mingit süüd. Rahalise kompensatsiooni nõuet peame me aga ülekohtuseks ja suisa naeruväärseks. Kostja leiab, et moraalselt

kahju on tekitatud talle endale seoses kohtuprotsessi algatamisega ja süüdistamisega tegudes, mida ta toime pannud ei ole.

JÄRGNEB KOHTUVAIDLUS.

Hageja esindaja: “Nagu lp. kolleeg õigesti märkis, sai antud teose autor inspiratsiooni reaalsest elust. Veelgi enam kostja endise hea sõbrannana valdas ta sellist informatsiooni, mida teistel kaasõpilastel polnud, seega on tegu delikaatsete andmete avalikustamisega kostja poolt.”

Kostja esindaja: “Huvitav oleks teada, mida peab lp. kolleeg avalikustamiseks olukorras, kus nagu ta ise mainis kõik teavad kõike? Kas tõesti peame me avalikustamiseks teost, mis otsesõnu ei seosta ühtegi teose tegelast reaalse isikutega?”

Hageja esindaja: “Lp. kolleeg näib unustavat, et nn teos kutsus esile suure hulga solvavaid ja laimavaid kommentaare, mis otsesõnu seostasid nn teose tegelasi reaalse isikutega, millel omakorda oli kostjale väga halb mõju. Igasugune korrektne blogipidamine eeldab pidajalt kommentaariumi modereerimist, mis seisneb ebatsensuursuste, solvangute ja muu taolise välja filtreerimises.”

Kostja esindaja: “Taolise nõude esitamine eeldab eksperdi kompetentsiga spetsialisti olemasolu. Ei ole võimalik nõuda kooliõpilaselt nii kõrge kvalifikatsiooni.”

Kohtuniku küsimus kostja esindajale: “Kas kostja tunnistab end kõnes olevate teoste autoriks ja kõnealust internetilehekülge oma isiklikuks blogiks?”

Kostja esindaja: “Üldiselt küll, kuigi juurdepääsu kostja arvutile omasid päris mitmed inimesed ja seetõttu pole välistatud mitte-identifitseeritavate autorite sekkumise võimalus.”

Kohtunik: “Täna, kuid minu küsimus ei puudutanud arvuti kasutajate ringi, niisiis veelkord kas kostja tunnistab end teoste autoriks ja interneti lehekülge oma isiklikuks blogiks?”

Kostja esindaja: “Jah, see on nii.”

Kohtuniku küsimus Hageja esindajale: “Kas hageja jääb oma nõudmiste juurde?”

Hageja esindaja: “Jah.”

Kohtuniku küsimus kostja esindajale: “Kas kostja esindaja jääb oma seisukohtade juurde?”

Kostja esindaja: “Jah ja seda enam, et on raske seostada hageja esindaja juttu kahjust, mida rahas ei saa mõõta ja samas esitatavat rahalist nõuet.”

KOHTUNIKU OTSUS:

Viimasel ajal tormiliselt arenev infotehnoloogia on loonud uue keskkonna, mille reguleerimiseks vajalike õigusaktide areng on kohati maha jäänud. Vaatamata sellele tuleb antud keskkonda suhtuda, kui ükskõik millisesse teise kommunikatsiooni keskkonda. See tähendab, et mitte ükski keskkond ei saa anda mingeid lisaõigusi või privileege ega piiranguid inimeste põhiõiguste ja vabaduste suhtes. See omakorda tähendab seda, et laim jääb laimuks ja solvang solvanguks ükskõik, kas seda öeldaks suusõnal, kirjutatakse paberil või levitatakse internetis. Antud kohtuasjas läbiviidud ekspertiis kinnitas, et blogi kommentaariumi osas leidus mitmeid kommentaare, kus esitati mittekontrollitavaid väiteid konkreetsete isikute kohta ja esines ka ebatsensuursusi. Kuigi nende kommentaaride autoriks polnud kostja, figureerisid need interneti leheküljel, mis seostus otseselt temaga ja oli avalikus kasutuses. Blogi ja teoste autorluse tunnistamine kostja poolt paneb talle vastutuse kommentaariumi modereerimise osas. Kui kostjal vastav kompetents puudub tuleb kasutada välist abi. Samuti tuginedes ekspertiisi otsusele võib väita, et blogis esitatud kirjandusteosed ei sisalda ebatsensuursusi ega konkreetseid fakte reaalsete isikute kohta, ning ei saa väita, et taolised teosed kellelegi moraalselt kahju võiksid tekitada.

Eelpool mainitule tuginedes kohus otsustab:

- 1) Piirata ajutiselt ligipääs kostja blogile, kuni ebasobivate kommentaaride filtreerimiseni ja lubada ligipääs pärast kordusekspertiisi ühes blogipidaja edaspidise kohustusega kommentaariumi modereerida. Juhul kui kostja ei tule toime kommentaariumi modereerimisega, tuleb kommentaarium blogist eemaldada.
- 2) Tunnistada blogis avaldatud teosed autori kirjanduslikuks loominguks, millel puuduvad omadused, mis sunniksid teoste levikut piirama. Blogi leheküljelele ajutise ligipääsu piirang ei laiene blogis esitatud teoste levitamisele ükskõik millises keskkonnas.

3) Tunnistada põhjendamatuks hageja nõue rahalisele kompensatsioonile tekitatud moraalse kahju eest kuna kostja tegevus teoste loomisel ja nende levitamisel ei ole seadusega vastuolus.

II KOHT, 11. KLASS

Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatikaõpetaja

Taavi Linnus

Hugo Treffneri Gümnaasium

Juhendaja Urma Linnus

Eestis on sooline võrdõiguslikkus olnud probleemiks terve vabariigi kestvuse vältel. Naistel on raskem karjääri teha, kui meestel. Selle peamiseks põhjuseks on lapsed. Tööandjad ei taha tööle võtta naisi, kellel on kodus väikesed lapsed või kes planeerivad lapsi saada. Tööandjad leiavad, et see teeb naisest riskantse ja väheväärtusliku tööjõu. SAAR POLLi 2005 aasta uuringute alusel on ainult 22% naistest arvamusel, et meestel ja naistel on tööturul võrdsed võimalused. Samuti saavad naised ka neljandiku võrra vähem palka võrreldes meestega. Kas mehed on siis paremad töötajad kui naised? Mina olen seda saanud jälgida koolipingist üheteistkümneme aasta jooksul, kui klassi ees on seisnud seitse meesõpetajat. See teeb ligikaudu 0,6 meesõpetajat ühe kooliaasta kohta. Pole just palju. Eriliselt meeldejäävaid on olnud kaks, kuna nad on diametraalselt erinevad. Inglise keele tunnis ootasin alati pingsalt tunni teist poolt, kui õpikud löödi kinni ja hakati rääkima maast ja ilmast. Teisalt jääb meelde kunstiajaloo õpetaja, kes on suutnud korraldada ületamatu mälu treeningu. Kaasuse esimesel lugemisel oleksin eelistanud Kaspar Koosinust, kuna mehi on ju koolis vähe, kuid kas antud juhtum võimaldab valida kooli meesõpetajat?

Proua **Siiri Siinus** vaidlustab halduskohtus Kukenurme Keskkooli direktori otsuse nr 1, kuna väidab, et otsus on vastuolus põhiseadusega ning peab ennast sobivate eeldustega kandidaadiks matemaatikaõpetaja kohale. Kanavere valla vallavalitsus volitab kooli direktori omavalitsuse esindajaks kohtus.

Kohtu ees räägib **hageja** järgmist: „Kandideerin Kukenurme Keskkooli matemaatikaõpetaja kohale, kuna oli välja kuulutatud avalik konkurs. Ma leidsin, et minu haridus vastab nõuetele, kuna lõpetasin 1973. aastal matemaatika eriala. Eriala õppisin viis aastat nagu tol ajal ainuvõimalik oli ja lõpetasin diplomiga, mis vastab tänapäeval magistri kvalifikatsioonile. Lisaks sellele olen ma pidevalt tegelenud matemaatikaga ka tööalaselt. Mind hämmastas fakt, et mind ei kutsutud tööintervjuule, vaid otsus tehti ainult ankeedi alusel, mistõttu ei olnud mul võimalust oma professionaalsust lahti seletada. Saades teada komisjoni otsuse, esitasin ma teabenõude, paludes koopiat komisjoni otsuse kohta. Komisjoni otsusest sain ma teada, et Kukenurme Keskkooli võetakse tööle eelistatult mehi „viisaastaku“ plaani alusel, sest 2015.aastaks peab nais- ja meesõpetajaid olema ühepalju“

Proua Siiri Siinus toob esile põhiseaduse §12, mis ütleb, et kõik on seaduse ees võrdsed ja kedagi ei tohi diskrimineerida nahavärvuse, soo, keele, päritolu või muude veendumuste põhjal. Kukenurme Keskkool on selle sätte vastu aga eksinud. Direktori otsus nr 1 ütleb, et otsus võtta õpetajaks Kaspar Koosinus toimus just nimelt koolis vastuvõetud soolise tasakaalu korraldusest, mis võeti vastu aasta tagasi. Siinkohal tekib küsimus direktori kvalifikatsioonis. Otsus nr 1 on Eesti Vabariigi põhiseadusega vastuolus, sellise korralduse kehtivaks kuulutamine nõuab direktori allkirja. Kui kooli direktor allkirjastas sellise dokumendi, siis on ta käitunud põhiseaduse vastaselt. Kuidas on võimalik juhtida nii tähtsat asutust, kui seda on kool, ilma põhiseadust tundmata?

Samuti huvitab hagejat komisjoni koosseis. Jääb arusaamatuks, miks on tehnilise töötaja nagu seda on majandusosakonna juhataja komisjonis? Komisjoni liige peaks olema pedagoogilise haridusega, sest pedagoogi peaks valima pedagoog. Majandusosakonna juhatajal on komisjonis ainult direktori käepikenduse funktsioon, mida tõestab direktori öeldu: „Teadaolevalt hääletab majandusosakonna juhataja juba aastaid peaaegu alati samamoodi nagu direktor.“

Proua Siiri Siinus seab kahtluse alla ka geograafiaõpetaja Suisaare kontseptsiooni koolist. Õpetaja Suisaart näib rohkem huvitavat kooli tuntuks ja finantsolukord, kui õpilastele parima hariduse andmine. Õpetaja Suisaar näeks heameelega Kukenurme Keskkoolis õpetaks matemaatikat kas või känguru, peaasi, et see tooks plusspunkte teiste piirkonna koolide ees ja võib-olla aitaks paari aasta pärast vältida kooli sulgemist.

Proua Siinus leiab, et on eksitud veel ühe seaduse vastu. Nimelt ei tohi mitte keegi hääletada teise eest mingi asja poolt või vastu kirjaliku volitusega, samuti ei tohi hääli jätta lugemata Seda aga tegi direktor jättes lugemata majandusosakonna juhataja ja õppealajuhataja hääled. Komisjoni liikmed ei tohiks lahkuda nii tähtsa küsimuse ajal ruumist vaid peaksid diskusioonist osa võtma. Eriti peaks seda tegema õppealajuhataja, kelle otseses alluvuses alustab tööd matemaatikaõpetaja.

Direktor vastab süüdistusele. Ta küll tõdeb, et eelmisel aastal vastuvõetud korraldus kooli soolise tasakaalu kohta on ekslik ning tuleb annulleerida või ümber teha, kuid keerutab faktidega nii kaua, kuni tuleb välja, et nad mitte ei võtnud härra Koosinust tööle tema soo pärast, vaid kuna härra Koosinus tundus olevat innovatiivne inimene ja uut mõttejõudu on koolile vaja, eriti nii tormiliselt arenevas ühiskonnas. Siinkohal ei saa direktor märkimata jätta õpetajate keskmist vanust, mis on 52 aastat. Pealegi meeldivat ka õpilastele rohkem nooremad õpetajad.

Hääletuskäiku õigustab direktor vastavalt : „ Me teadsime juba õppealajuhataja ja majandusosakonna juhataja hääli ette, nende tagasikutsumine poleks muutnud mitte midagi. Häälte hulk oleks jäänud võrdne ja võrdse hääle hulga korral on direktoril õigus otsustada, milline variantidest on koolile parim.

Komisjoni koosseisu suhtes direktor probleeme ei näe. Direktor leiab, et on igati kasulik hoida majandusosakonna juhatajat komisjonis, kuni see toovad komisjoni mitmekesisust ja veel ühe seisukoha juurde, pealegi majandusosakonna juhataja ei ole alati hääletanud nagu direktor. Näiteks võiks tuua 2007 aasta eelarve küsimused, kus majandusosakonna juhataja ja direktori hääled ei langenud kokku.

Kohus otsustab järgmiselt: Kuna direktori otsuse nr 1 formuleering on vale ja põhiseadusega vastuolus, siis tühistame konkursi esimese vooru tulemused ja kohustame kooli läbi viima konkursi teise vooru, kus toimuks kandidaatide vestlusvoor. See võimaldab kandidaatidel näidata oma tugevaid külgi, mistõttu leitakse parim lahendus matemaatikaõpetaja kohale. Kukenurme kooli direktorile paneme kohustuseks lugeda läbi põhiseadus ning seejärel üle vaadata kooli komisjoni koosseis.

Seega- antud viisil pole võimalik meesõpetajaid valida kooli pedagoogilisse kollektiivi. Kardinal Richelieu on kord öelnud : „Minu esmane ülesanne on minu kuningriigi vägevus!“ Samamoodi on direktori ainus ülesanne õpilastele parima hariduse tagamine. Õpetaja sugu ei oma selles rolli, loeb õpetaja professionaalsus.

III КОНТ, 11. KLASS

Второй шанс Антса

Anton East

Kohtla-Järve Ühisgümnaasium

Juhendaja Julia Smirnova

Когда судят об отдельном поступке, то, прежде чем оценить его, надо учесть разные обстоятельства и принять во внимание весь облик человека, который совершил его.

М. Монтень

Эти слова как нельзя лучше соответствуют ситуации, которая изложена в этом казусе. То, как поступает человек в том или ином случае, зависит и от обстоятельств, и от его личных качеств, и от его предыдущего опыта. И, конечно, каждый человек должен помнить об ответственности за свои поступки. О том, что незнание закона не освобождает от ответственности. А вот знание - нередко освобождает. Размышляя о способах решения данного казуса, я попытался учесть и те обстоятельства, которые подтолкнули обвиняемого к его действиям, и его особенности характера.

Прокурор:

В Статье 32 Конституции ЭР говорится, что собственность каждого неприкосновенна и равно защищена. Собственность может быть отчуждена без согласия собственника только в тех случаях и в порядке, установленном законом.. Каждый, чьё имущество отчуждено без согласия, имеет право обратиться в суд и опротестовать отчуждение имущества, компенсацию или её размер.

Именно на это я буду опираться в своей обвинительной речи. Но прежде, позволю себе обратить ваше внимание на личность обвиняемого, для того, чтобы Вы поняли, что преступление, которое он совершил - не случайная ошибка. Что касается отношений с Эллоу, то Антса трудно назвать обманутым. Он никогда не считал денег и вёл себя расточительно и горделиво. И он выбрал спутницу жизни, которая была в этом отношении похожа на него самого. Он позволял ей тратить свои деньги, сам делал ей дорогие подарки. Ей 25 лет, она приятная и симпатичная, но Антс далеко не наивный простака. Ведь не зря он отказался от мысли жениться на Элле. Он дал ей возможность, она ею воспользовалась. Антс не пытался бороться со проблемой алкоголизма, он потакал своим желаниям и своим слабостям. И это, несмотря на то, что напиваясь, он лез в драку и становился опасен для других. Обвиняемый и ранее был человеком, который считал себя вправе нарушать общественные нормы и закон. Делал он это не потому, что не понимал последствия своих поступков. Достигнув 40 лет, приобретя определенный жизненный опыт, он прекрасно разбирался в том, что общество принимает, а что запрещает. Например, он прекрасно понимал, что люди и закон осуждают применение боевых искусств против необученных противников. И, тем не менее, он без колебаний, применял те приемы, которыми владел. Он позволял вырываться на волю своему гневу, его чувства брали верх над его рассудком. Еще древние египтяне говорили:» Разгневаться может и глупец и мудрец, но глупец, ослепленный гневом, становится рабом своего гнева. В пылу бешенства он сам не ведает, что творит, и все его поступки ему же оборачиваются во зло.» Так и случилось, Антс был наказан за свои действия. Но не забывайте, что были наказаны «без вины виноватые», то есть те, кто попадался Антсу под руку в момент, когда его раздражение достигало своего пика.

И вот теперь Антс снова считает себя вправе нарушать закон, снова дает волю своему гневу, переводя деньги со счета Эллы на свой счет и радуясь, что ему удалось подстроить ей маленькую гадость. Мы можем представить, что чувствовал Антс, когда узнал, что Элла оставила его без средств, и к тому же теперь она живет с другим. Он был обижен, разочарован, разгневан. Но его потеря из-за излишней доверчивости хоть и вызывает сочувствие, не оправдывает его дальнейших действий. Да, трудно извлечь уроки из своих ошибок и двигаться дальше, но у Антса был выбор. Он даже не

попытался найти хоть какой-то способ действовать в рамках закона. Даже если допустить, что в тот момент на счету Эллы находились именно те деньги, которые она раньше получила от Антса, то все равно его действия являются кражей. То, что Элла дала ему счета добровольно, не делает его поступок законным. Они уже не связаны ни общим бытом, ни чувствами. Теперь они самостоятельные люди, которые связаны лишь общим прошлым.

Поступок Антса - настоящая кража, даже если мы сочувствуем как человеку, который был обманут и многое потерял. Поэтому прошу наказать его денежным штрафом и двумя годами тюремного заключения условно.

Адвокат Антса:

Прокурор в своей речи рассказал нам об Антсе, как о неисправимом законченном правонарушителе. Но разве это справедливо по отношению к Антсу? Многие из нас имеют человеческие слабости, но это не делает их преступниками. Да, он был драчуном, но, заметьте, лишь после того, как выпил. К сожалению, алкоголь делал его агрессивным. Но многих людей алкоголь превращает в совершенно не похожих на себя. Конечно Антс был виноват в том, что покалечил своего приятеля, но он заплатил за это, отбыв два года в тюрьме. И сейчас вспоминать об этом неправильно, это не имеет прямого отношения к делу. Он показал себя не слишком дальновидным, но лишь потому, что доверял Элле. А того, кому доверяют, за руку не держат. Мы можем обвинить его в отсутствие здравого смысла, но сколько еще мужчин теряли здравый смысл, когда женщина им по-настоящему нравилась? Здравый смысл – это своеобразный дальновидный эгоизм. Антс же эгоистом как раз не был. Он был щедр и Эллоу, и с ее родственниками. Дело не в его расточительности, дело в чувствах, которые он испытывал по отношению к Элле. Он хотел сделать ей предложение через несколько месяцев после знакомства, что тоже свидетельствует о серьезности его намерений. Именно поэтому ему оказалось очень больно после предательства Эллы. Но хочу отметить, что Антс поступил совсем не так, как должен был бы поступить, будь он таким, каким его представляет нам прокурор. Тот Антс напился бы и набросился бы с кулаками на Эллу или на ее спутника жизни. Но настоящий Антс этого не сделал. Он совсем не чудовище, он обманутый и обиженный человек. Антс оказался

и без денег, и без близкого человека. Кто бы на его месте остался спокойным? Он счел себя вправе взять деньги лишь потому, что счёт Эллы стал пополняться, тогда, когда они стали жить вместе. У него есть свидетели, которые смогут подтвердить, что она никогда не работала, значит деньги она откладывала из его сбережений. В Статье 25 Конституции ЭР говорится, что каждый имеет право на возмещение противоправно причинённого ему кем бы то ни было материального и морального ущерба. Именно это и пытался сделать Антс – возместить ущерб, который ему причинила Элла. Я признаю, что хотя Антс и пытался восстановить справедливость, но снимать деньги с чужого счета противозаконно. Поэтому мой подзащитный готов понести справедливое наказание, но я прошу суд учесть все смягчающие обстоятельства. И принять во внимание, что именно предыдущие события в жизни Антса стали причиной его нынешнего поступка.

Решение суда.

Учитывая доводы, которые предоставили прокурор и адвокат, суд готов вынести решение. Закон и справедливость должны идти рука об руку. Закон требует, чтобы человек, посягнувший на чужое имущество был бы наказан. Справедливость требует, чтобы суд тщательно рассмотрел обстоятельства дела и определил, насколько человек опасен для общества в дальнейшем. Исходя из закона и справедливости, суд постановляет:

- Так как Антс причинил Элле материальный ущерб, то он обязан его возместить. Также он должен будет оплатить судебные издержки и заплатить штраф за свои действия.
- но я не вижу необходимости наказывать его условным тюремным заключением, так как он не совершил насилия и жестоких действий

I KOHT, 12. KLASS

Reedetud sõprus

Kati Pino

Tallinna Reaalkool

JUHTUMI ANALÜÜS

Gümnaasiumitüdrukud Maria ja Liisa olid kaua olnud väga head sõbrad. Kuid kui Liisa poiss-sõber Markus tüdruku maha jättis ja Mariaga käima hakkas, tundis Liisa end sõbranna poolt reedetuna. Ta hakkas oma külaltnki loetavas blogis kirjutama sissekandeid, milles Maria tundis ära tema poolt Liisale usaldatud saladused. Maria osa loos oli äratuntav ka teistele. Maria oli väga nõrdinud ning pöördus kohtu poole, nõudes blogi kustutamist ja talle tekitatud mittevaralise kahju hüvitamist.

Käesolevas analüüsis käsitleb autor eeltoodud juhtumit lähtuvalt Eesti Vabariigi Põhiseadusest, Euroopa Inimõiguste konventsioonist, Eesti olemasolevatest analoogsetest kohtulahenditest ja iseenda õiglustundest.

Hagiavalduses tõi Maria argumentidena välja luba küsimata eraeluliste andmete avaldamise ning privaatsuse rikkumise. Seda väites võib ta toetuda Euroopa Inimõiguste konventsioonile eraelu puutumatuses, mis sõnastab muuhulgas ka selle, et igal inimesel on õigus luua ja arendada suhteid teiste inimestega ning eraelu tuleb austada, samad põhimõtted on kirjas ka Eesti Vabariigi põhiseaduses § 25. Ehkki kirjutistes ei olnud mainitud ühtegi nime, võisid tuttavad ja pooltuttavad selgelt aru saada, kellest jutt käib. Seetõttu toodi ka blogikommentaaries mitmel korral välja Maria nimi ja halvustati teda veel räigemalt kui algses postituses.

Seega kahjustati Maria mainet mitte ainult põhipostituse, vaid ka blogikommentaariatega, mida blogiomanik ei eemaldanud ega toimetanud. Kaasusest küll ei ilmne, kas Maria taotles enne kohtusse minekut ka kohtuvälist kokkulepet, paludes solvavad postitused ja kommentaarid eemaldada. Võib-olla pidas ta suhteid nii kahjustatuks, et ei näinudki sellist võimalust.

Maria nõuet toetab ka see, et tänapäevases maailmas kasutavad näiteks tööandjad suhtlusvõrgustikke ja otsingumootoreid, et tööle kandideerija tausta uurida. Selles valguses on nimeotsinguga välja tulevad solvavad blogikommentaarid kindlasti mainet kahjustavad. Kui Maria tulevikus tööd otsib ja kirjeldab ennast kui korralikku ja vastutustundlikku inimest ja tööandja paari klõpsuga hoopis teistsuguseid andmeid leiab, ei tule see Mariale kasuks. Samuti võib seda ära kasutada ajakirjandus, kui Maria peaks mõne oma teoga ületama uudisekännise või saama avaliku elu tegelaseks. Seetõttu on põhjendatud tütarlapse nõue postitused ja kommentaarid kustutada.

Kommentaari osas toob Liisa vastukaaluks välja, et kommentaari sisu eest vastutab postitaja ja mitte blogi omanik. Lisaks pole ühegi blogimootori reeglilikus kohustust kommentaare toimetada. Samas võib Eesti kohtulahenditest välja tuua niinimetatud Delfi-Leedo kaasuse, milles kohus otsustas, et AS Delfi on vastustav oma leheküljel ilmuvate anonüümsete kommentaaride eest. Käesoleva kaasuse puhul ei saa Delfi lahendit küll üks ühele rakendada, sest käesolevas kaasuses on tegemist eraisiku mittetulundusliku blogilehega, samas kui Delfi on äriettevõte, mille reklaamitulu teenimise eelduseks on lehekülje võimalikult suur külastajate arv ja nende poolt toodetav sisu.

Tõmmates paralleeli teise Eesti kohtusüsteemis lahenduse leidnud kommentaarijuhtumiga (niinimetatud „Juudid ahju!“ kaasus), võiks Maria nõuda ka kommentaaride autorite väljaselgitamist ja karistamist, sest IP-aadressid on unikaalsed ja tuvastatavad. Samas on käesoleva kirjutise autori hinnangul vähetõenäoline, et politsei võtaks ühe kooliõpilase blogis avaldatud kommentaaride autorite väljaselgitamist sama prioriteetsena kui eeltoodud (väidetavalt rahvaste vahelist vaenu õhutava) kommentaari autori tuvastamist ja karistamist.

Nüanss, millele Maria ise otsesõnu ei viita, on see, et Liisa tegevust võib käsitleda küberkiusamisena. Liisale päriselus osaks saanud reetmise (poisi ülelöömise) eest maksab ta kätte Internetis. Omaette küsimus on muidugi

see, miks maksab ta kätte Mariale, mitte aga teda tegelikult maha jätnud Markusele, kuid see ei kuulu käesoleva analüüsi teemade hulka. Kindlasti on aga tema tegevus läbinähtava sooviga Mariale kätte maksta, isegi kui ta viitab ilukirjanduslikele katsetustele. Küberkiusamise teema muutub infoühiskonnas üha aktuaalsemaks, kuid internetikeskkondades käitumise reeglid pole veel kindlalt välja kujunenud. Samuti puuduvad selles valdkonnas konkreetsed kohtulahendid (või polnud need töö autori jaoks leitavad).

Liisa omalt poolt toob välja, et demokraatlikus riigis kehtib sõnavabadus. Nii tõepoolest on: inimõiguste poliitiliste õiguste alajaotusesse kuulub sõnavabadus, samuti on sätestatud õigus sõnavabadusele Eesti vabariigi põhiseaduse § 45. Ometi on ka kõige demokraatlikumas riigis sõnavabadusel piirid. Seda eeskätt siis, kui sõnavabadust kuritarvitatakse ja nii toimides kahjustatakse teisi inimesi ja nende õigusi. See võiks saada Maria poolseks vastuargumendiks.

Samuti väidab Liisa, et kirjutatu on anonüümne ja ilukirjanduslik ning kuskil pole konkreetselt Mariale viidatud. Selle argumendi puhul on Eesti kohtulahenditest välja tuua Tartu Maakohtu määrus 25. märtsist 2008, milles kirjanik Olavi Ruitlast kohustati sulgema tema (samuti väidetavalt ilukirjanduslik) blogi, milles oli selgelt tuvastatav tema endise abikaasa isik. Olavi Ruitlane täitis kohtumääruse blogi sulgemise osas, kuid avaldas materjali hiljem raamatuna (seda küll üldistataval kujul).

Liisa toob välja ka selle, et arvutit, millelt on blogi kirjutatud, kasutavad peale tema ka teised inimesed. Seetõttu ei saa üheselt väita, et teksti autor on just nimelt Liisa. Analoogset argumentatsiooni kasutasid ka Inno ja Irja Tähismaa, kui Inno Tähismaa endine abikaasa nõudis oma isikuandmete ja tema kohta käiva laimu eemaldamist Tähismaade blogist (juhtumi lahendus ei ole käesoleva töö autorile kahjuks leitav). Käesolevas juhtumis jääb kõlama vastuolu Liisa argumentatsioonis- ühelt poolt ütleb ta, et tegu on tema ilukirjandusliku väljamõeldisega ja teiselt poolt väidab, et autor ei pruugi olla üldse tema.

Selle argumendi puhul saab Maria vastuväitena tuua fakti, et blogikeskkonnad on parooli all ja kõrvalistel isikutel on seega sinna sissepääs võimatu. Et Liisa oli blogi ainuautor, on küllaltki ebatõenäoline teise inimese poolne blogi väärkasutamine. Kui see aga oleks siiski toimunud, oleks Liisa juba oma huvidest lähtuvalt pidanud tema nime all ilmunud libapostituse kustutama.

Maria nõudis ka mittevaralise kahju hüvitamist, selleks annab talle õiguse Eesti Vabariigi põhiseaduse § 26. Kuna juhtumi kirjelduses pole toodud tema poolt nõutavat summat (kas oli tegu pigem sümboolse rahasummaga või tõsisema nõudega), on nende andmete põhjal keeruline hinnangut anda. Eesti kohtupraktikas välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitamise nõuded on olnud väiksed ja pigem sümboolsed või jäänud üldse välja mõistmata. Tõenäoliselt järgitaks ka selle juhtumi puhul samu printsiipe.

Kokkuvõtteks oleks käesoleva töö autori arvamuse kohaselt parim lahend blogi sisu ja kommentaaride kustutamine ja nende mitte taasavaldamine mõnes teises väljundis ning mittevaralise kahju välja mõistmata jätmine. Eelkõige tahaks aga tütarlastele soovitada kohtuvälisele kokkuleppele jõudmist. Kuna Liisa oma blogiga oli tüli sisuline algataja, võiks ka järeleandmine tulla tema poolt ja ta võiks blogi sisu kustutada ka ilma kohtuotsuseta. Maria omalt poolt võiks vabandada sõbranna noormehega käima hakkamise pärast, isegi kui ta ennast selles osas algatajana ei tunne.

II KOHT, 12. KLASS

Reedetud sõprus

Eva-Lota Volmer

Miina Härma Gümnaasium

Juhendaja Alo Savi

Valisin lahendamiseks just selle kaasuse, sest antud kaasus tundus kõige huvitavam ning vaieldamatult on erinevate internetiga seotud õigusküsimused viimasel ajal üha aktuaalsemad. Samuti muutis selle kaasuse minu jaoks veelgi põnevamaks tõsiasi, et interneti kasutaja õigusi/kohustusi ei reguleeri otseselt mitte ükski õigusakt, kuna internet on inimühiskonna jaoks siiski veel niivõrd uus asi ja sellest tulenevalt tuli antud kaasuse lahendamisel panna eriti palju rõhku enda õiglustundele ja moraalile.

Käesoleval kohtuistungil tuleb arutlusele gümnaasiumitüdruk Maria hagi oma koolikaaslase Liisa vastu. Kaebus on seotud põhiseadusest tulenevate Maria isikuõiguste rikkumisega Liisale kuuluvas blogis avaldatud tekstide tulemusena.

ESIMESENA SAAB SÕNA PROKURÖR:

„Austatud kohus, kuigi viimasel ajal on üha rohkem kuulda erinevatest internetikuritegedest, siis tänane on siiski kõigist teistest küllaltki erinev, seda eelkõige põhjusel, et kohtu osapooltena on tegemist kahe koolitüdruga, kes vel mõnda aega tagasi olid parimad sõbrannad. Kindlasti olete te kõik tuttavad kaasuse sisuga, kuid igaks juhuks kordan veel üle olulisemad aspektid minu kliendi kaebuses. Nimelt leiab mu klient, et Liisa on oma blogis rikkunud tema põhiseadusest tulenevaid isikuõigusi, avaldades oma postitustes mitmeid Maria jaoks väga intiimseid ja olulisi saladusi. Nagu Te, austatud kuulajad, isegi võite arvata on sellel blogil küllaltki palju lugejaid ning suur osa lugejaskonnast on Maria ja Liisa

koolikaaslased seega on saladuste avalikustamine Liisa poolt olnud mu kliendile eriti valuline ja toonud kaasa suuri kannatusi.

Antud blogiga on rikutud kahte põhiseadusest tulenevat isikuõigust. Esiteks §17, mille kohaselt ei tohi kellegi au ega head nime teotada ning teiseks on mööda vaadatud §18, mis sätestab, et mitte kedagi ei tohi piinata, julmalt või väarikust alandavalt kohelda ega karistada. Kuna blogis on äratuntavalt esitatud Mariat puudutavaid fakte, see „M’le” seal murdunud lille pildi all võis isegi tähistada pildi pühendamist Markusele, kuid see ei muuda fakti, et ülejäänud postitused käisid äratuntavalt Maria kohta. Äratuntavuse väga heaks tõendiks on see, et kommentaariumis on viidatud juba otseselt Mariale ning samuti peab Maria taluma koolikaaslaste mõnitusi ning enda nimetamist blogiskasutatud solvavate ja mõnitavate nimedega. Kõigi nende kannatuste eest on vastutav Liisa, sest minu kliendi tunnistuse kohaselt on Liisa ainuke, kes neist saladustest teadlik oli ning isegi kui me vaatleme võimalust, et kuna Liisa arvutile on juurdepääs mitmetel isikutel, siis tekib küsimus, et kust võisid need teised inimesed teada Maria saladusi. Seega isegi kui need postitused tegi sinna blogisse keegi teine, siis Liisal on kahekordne kaasvastutus, esiteks on ta rääkinud edasi temale usaldatud konfidentsiaalset infot, teiseks on ta võimaldanud oletatavtele postituste tegijatele ligipääsu oma blogile, seega on ta neile põhimõtteliselt andnud vahendid väärteo toime panemiseks. Siinkohal rõhutaksin veelkord, et kohtualuse väide, nagu oleks postitused teinud keegi teine, ei ole siia maani leidnud kinnitust. Antud teoga ei ole kohtualune, mitte ainult põhjustanud mu kliendile asjatuid kannatusi vaid seadnud ohtu ka noore tütarlapse vaimse tervise. Me kõik oleme kuulnud koletutest juhtumitest, milleni on viinud koolivägivald ning antud juhul ei saa minu kliendi kutsumist mõnitavate nimedega koolis ja tema kohta käivate solvavate arvamusalalduste tegemist blogis ja selle kommentaariumis käsitleda ei millegi muu kui vaimsevägivallana.

Blogi omanik on vaadanud kommenteerimisvõimaluse pakkumisel mööda Eesti Ajalehtede Liidu kehtestatud kommenteerimise heast tavast, mille kohaselt tuleb kustutada mõistliku aja jooksul kõik kommentaarid, mis levitavad valet või halvustavad põhjendamatult teisi isikuid. Selle järgimine pole küll kohustuslik, kuid siiski soovitatav, sest lõppkokkuvõttes on blogi omanik ja kommenteerija ise ainsad isikud, kes saavad kommantaari kustutada. Delfi ja Vjatšeslev Leedo kohtuvaidluses õiguse andmisega Leedole, kes kaebas portaali Delfi kohtusse seoses tema kohta käinud ja tema õigusi riivanud kommentaaride avaldamisega kommen-

taariumis, loodi Eestis esmakordne pretsedent, kus kommenteerimisvõimaluse pakkuja pandi vastutama kommentaaride sisu eest.

Maria esimene nõue on kustutada Liisa blogi koos kogu seal sisalduva info ning kommendaaridega, kuna ohtratest kommentaridest ja suurest lugejaskonnast tulenevalt on paljastunud, et tegu ei ole mitte autori isikliku päevikuga, millel puuduks teistele inimestel kättesaadavus, vaid avaliku blogiga, mida saab lugeda, kommenteerida ja Liisa sõnul on vähemalt viiel inimesel stabiilselt ning lisaks veel paljudel juhuslikult külaskäivatel sõpradel blogile ligipääs. Loomulikult olen ma kursis Eesti Vabariigi seadustega ning samuti tunnen väga hästi põhiseadust ja selle §39, mille kohaselt on autoril võõrandamatu õigus oma loomingule ning et riik kaitseb autori loomingut. Loomulikult võib Liisa blogi käsitleda kui autoriõigustega kaitstud autoriloomingut, aga siiski olen ma veendumusel, et on olukordi, kus tuleb teha vahet kunstil ja reaalsel elul. Hiljutistest Eestis tehtud kohtulahenditest on siinkohal tuua väga hea näited: esiteks Kadri Kõusaare ja tema filmi „Magnus” ainel. Nimelt keelati antud filmi näitamine ja levitamine seitsmeks aastaks just selle tõttu, et selle sisu käsitles tõsielulisi sündmusi ning nende toomine laia avalikkuse ette haavas filmi prototüübiks olnud enesetapu teinud poisi ema tundeid. Ka sel juhul oli juhtum ilmselgelt äratuntav, sest detailid olid võetud otse selle poisi ja tema perekonna elust ning poisi isa kehastas filmis põhimõtteliselt iseennast. Meie arutatav juhtum on väga sarnane sellele juhtumile, tõsidust lisab ainult fakt, et blogis avaladatud ilukirjanduse prototüüp on veel elus, aga kannatab selle kunsti tagajärjel väga. Teine sarnane näide on Tartu maakohtu määrus, mis sundis Olavi Ruitlast sulgema oma avameelse blogi, mis solvas tema endist abikaasat ja kus autor avaldas teise isiku (ehk siis oma eksabikaasa) eraelulisi andmeid. Ka selle blogi autor nimetas oma kirjutisi ilukirjanduslikeks. Seega leian, et mu kliendi nõue blogi kustutamise kohta on põhjendatud ning blogi alles jätmine võib viia väga tõsiste tagajärgedeni mu kliendi tervislikus seisundis.

Teiseks tulnevalt põhiseaduse §25, mis sätestab, et igalühel on õigus talle ükskõik kelle poolt igusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele, sellele toetudes nõuab prokuratuur Liisalt 10 000 krooni Mariale tekitatud kahju hüvitamiseks, kuna minu klient on pidanud viimased nädalad taluma alandusi ja kannatama koolikaaslaste omakohut ning seda kõike Liisa blogipostitustest tulenevalt. Aitäh!

SÕNA SAAB LIISA ESINDAJA:

„Austatud kuulajad, oma kõnet sooviksin ma alustada Teile kogu loo tausta lahti mõtestamisega, sest kindlasti mängib see kogu loos väga olulist rolli. Mind kuulates palun ärge unustage, et me räägime noortest tundlikus eas tütarlastest, kelle jaoks nii mõnigi täiskasvanutele tühisena näiv probleem võib tunduda väga maailma raputavana.

Nimelt sai kogu lugu alguse sellest, kui minu kliendi endine kauaaegne poiss-sõber Markus ta ühel päeval ilma igasuguste põhjendusteta maha jättis. Juba see oli minu kliendi jaoks šokk, kuid veelgi suuremaks šokiks võib pidada nädala aega hiljem nähtud stseeni, kus Markus kallistas minu esindatava Liisa tolleaegset parimat sõbrannat Mariat ja seda rohkem kui sõbralikkus mõttes. Selline ehmatahv vaatepilt ja kannatanud provotseeriv ja üleolev käitumine minu kaitsealuse suhtes viisid Liisa afektiseisundisse ning selles seisundis kipuvad isegi täiskasvanud inimesed tegutsema läbimõtlematult, mis siis veel noortest emotsionaalsetest tütarlastest rääkida. Liisa puhul oli selleks teoks postitus oma päevikulaadses isiklikus blogis. Lisaks peab siinkohal kindlasti välja tooma, et isegi afektiseisundis jäi mu kleint nii palju lugupidavaks, et ei maininud üheski postituses nimesid vaid kasutas kirjutistes vaid suuri tähti, mille vastavus tegelike inimeste nimedele on vaid oletatav ning mitte kuidagi tõestatud.

Minu kliendi puhul on tegemist äärmiselt kirjandushuvilise ja andeka kirjutajaga, kelle talenti on märganud ka tema õpetajad. Tema jaoks oli blogi juba ammu midagi rohkemat, kui lihtsalt päevik. See oli vahend katsetada kätt kirjutamises ning saada kommentaariumi kaudu ka vähe-malt mingisugustki tagasisidet oma loomingu kohta. Ka varem on mu kaitsealune kirjutanud sinna luuletusi ja jutukesi. Austatud kohus, Eestis on alati kultuuri väga kõrgelt hinnatud, kuid niisama sahtlinurka kirjutamine ei ole meie ühiskonda toonud veel mitte ühtegi suurt kirjanikku. Noor tähts kirjanik vajab võimalusi harjutamiseks ja oma loomingu avalikustamiseks, aga kas teil on aimu palju maksab ühe kõige lihtsama raamtu välja andmine? Ma ei hakka arvudesse laskuma, aga see maksab palju ja ilmselgelt pole gümnaasiumiõpilasel seda raha mitte kuskilt võtta! Seega olgem õnnelikud, et on olemas võimalus kirjutada blogisid ning selle kaudu oma loomingut maailmaga jagada. Ma leian, et blogi kustutamine oleks väga ränk põhiseaduse §19 , §39 ja §45 rikkumine ehk siis vaadataks mööda minu kliendi õigustest vabale eneseteostusele, võõrandamatule õigusele oma loomingu suhtes ning õigusest levitada

vabalt oma ideid, arvamusi ja veendumusi ükskõik millisel viisil. Kuna ta ei ole viidanud otseselt mitte ühelegi isikule, ei saa tema õigusi piirata ka ettekäändel, et ta on teotanud teiste inimeste au või rikkunud nende inimeste õigusi. Samuti pole üldse kindel, et tema just need postitused tegi. Mu klient kasutab arvutit, mis ei kuulu talle vaid tema perekonnale, seega ei saa ta piirata teiste pereliikmete ligipääsu sellele, samuti ei ole ära tõestatud fakt nagu oleks minu klient just nimelt see ainus inimene, kes maria saladusi teab. Maria on väga seltsiv ja hea suhtleja. Ta võis vabalt ka kellelegi kolmandale oma saladusi avaldada või võis keegi pealt kuulata, kui ta neid Liisale rääkis.

Alusetu on süüdistada minu esindatavat noort inimest kommentaariumi sisus, sest mu klient leiab, et kommenteerimine on demokraatlik vabadus, mis annab inimestele võimaluse oma arvamuse avaldamiseks ja on seega otseselt seotus sõnavabaduse olemaoluga ning tsensuuri mitte eksisteerimisega. Samuti on ebaõiglane oodata noorelt tütarlapselt oma blogi kommentaariumi sisu eest vastutamist, samas kui Eestis on küll ja küll internetilehtesid, mis seda ei tee. Ammugi ei ole minu klient vastutav selle eest, mida ütlevad Mariale koolikaaslased.

Lõpliku otsuse tegemisel palun Teil, auväärt kohus, võtta arvesse järgnevaid Karistusseadustiku §57 mainitud kergendavaid asjaolusid: raske isiklik olukord, afektiseisund, süüalune on varem karistamata ning kuigi teadmatus ei vabanda rikkumisi, siis antud juhul tuleks siiski arvesse võtta ka kohtualuse noorust ning mitte väga head seaduste tundmist, millest tulenevalt oli teo seadusvastasus tahtmatu ning kindlasti ei osanud mu klient ette näha nii tõsiseid ja kaugeleulatuvaid tagajärgi. Suur aitäh Teile tähelepanu eest!”

KOHTUNIKU OTSUS:

Kohus on ära kuulanud mõlema poole argumendid ja jõudnud otsusele. Võttes arvesse kergendavate asjaoludena osapoolte noorust ja kohtualuse varasema kuritöö registri puudumist, mõistsime Liisa süüdi §17 rikkumises oma blogipostitustes, kus ta viitas ilmeksimatult Mariale ning samuti mõisteti ta osaliselt süüdi §18 rikkumises, sest tänu tema blogipostitustele pidi Maria taluma koolis väärikut alandavat kohtlemist. Lähtudes faktist, et tegu oli siiski kahe noore inimesega ning põhimõttest, et karistuse eesmärk ei ole mitte kunagi karistus ise vaid sellest saadav õppetund otsustas kohus hagi osaliselt rahuldada.

- 1) Liisa poolse vabanduse avaldamine ja Mariat puudutava info kustutamise blogist (sh kommentaarid ja kõik jutud/luuletused, kus on viidatud kellelegi M'le)
- 2) Liisale rahatrahv 5000.- ulatuses, hüvitamiseks Mariale tekitatud moraalset kahju.
- 3) Vältimaks edaspidiseid konflikte on Liisal ja Marial soovitatav külastada sotsiaalpedagoogi.

Lisamärkus: Politsei, koolijuhtkond, Liisa ja Maria peaksid üheskoos välja selgitama inimesed, kes postitasid solvavaid kommentaare ja solvasid Mariat koolis ning ka need inimesed tuleb suunata konsultatsiooni sotsiaalpedagoogi juurde.

III KOHT, 12. KLASS

Kukenurme Keskkool võtab tööle matemaatika õpetaja

Keijo Rähä

Tartu Karlova Gümnaasium

Juhendaja Riina Voltri

KOHTUOTSUS

haldusasjas

Siiri Siinus vs Kukenurme Keskkool

POOLTE VÄITED

Hageja Siiri Siinus vaidlustab Kukenurme Keskkooli direktori 17. augusti 2009. a otsuse nr 1. Hageja leiab, et Kukenurme keskkooli õppenõukogu 2008. aasta korraldus põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise tasakaalu kohta on vastuolus põhiseadusega ja seda ei oleks tohtinud valiku langetamisel üldse kohaldada. Kuna kohaldati põhiseadusega vastuolus olevat õigusakti, siis on ka direktori otsus matemaatikaõpetaja valiku kohta õigusvastane. Teine pool pole antud asjas andnud täiendavaid omapoolseid väiteid.

KOHTU ARGUMENTATSIOON

Hageja on esitanud kaebuse seoses põhiseadusega vastuolus oleva õigusakti kohaldamisega õpetaja valimisel Kukenurme Keskkooli. Vastuolu põhiseadusega on olemuslikult seotud sugudevahelise diskrimineerimisega ning kuna tänapäeva ühiskonnas on sooline diskrimineerimine väga laia kõlapinda leidnud ning üldsus on seda tunnistanud tõsise probleemina, võtab kohus antud kohtuasja väga tõsiselt. Ühtlasi on antud vaidlus olemuslikult väga tihedalt seotud haridusküsimustega, mistõttu tuleb kohtul olla eriti tähelepanelik ja võtta eesmärgiks võimalikult õiglase kohtulahendi loomine.

Koolidirektori moodustatud komisjoni koosoleku protokollis tähelepanelikul läbivaatamisel leidis kohus mitu probleemi, mis tõstavad õigustatult hageja küsimuse komisjoni pädevusest ja langetatud otsuse õigusest ning õiglusest. Puudujäägid torkavad kõige tugevamalt silma komisjoni sisulise arutelu poole pealt, samuti on küsitav komisjoni otsuse formaalse korrektsuse külg.

Uue õpetaja tööle võtmine on iga kooli jaoks oluline samm. Suuresti sõltuvad just õpetaja isikuomadustest ja võimetest oma ainet kaasaaravalt ja eluliselt edasi anda õpilaste tulemused ja üleüldine suhtumine nii konkreetseesse ainesse kui õppimisse üleüldiselt. Õpetajaks valitud inimene peab olema oma alale sobiv ning vastama haridustöötaja nõuetele – seda nii õiguslikus kui inimlikus mõttes. Koolidirektori moodustatud komisjoni liikmetele oli antud suur au võimaluse näol oma kooli õppekeskkonda edendada ning seetõttu on õigustatult eeldatav, et komisjoni liikmed tegutseksid oma töös kooli kui kogukonna huve arvestades. Kuigi hageja pole oma kaebuses komisjoni sisulist tööd kritiseerinud, leiab kohus, et see on antud juhul oluline ning soovib tähelepanu juhtida järgmistele asjaoludele.

Sisulise arutelu poole pealt jäi kohtule esmalt silma geograafiaõpetaja Suisaare ebapädevus ja murettekitav suhtumine valiku tegemisse. Pelgalt efekti ja koolile kuulsuse saamise pärast ei saa üht õpetaja kandidaati teisele eelistada. Kooli eesmärgiks ei tohi olla plusspunktide teenimine teiste koolide ees mõne õpetaja efektsuse või erakordsuse abil – see käib vastu üldisi hariduspoliitika põhimõtteid ning ei ole mingil määral seotud kooli kui ühiskonna hariduse alustala laiemate eesmärkidega. Kooli ülesandeks on teistest koolidest parem olla ja neile eeskujuna näidata

oma õpilaste tulemuste, õppetööd soodustava keskkonna ning edumeelse töökollektiivi näol. Tegu ei ole äriettevõttega ja haridussüsteemi mainet ei tohi parandada õpilaste huvide arvelt, võttes tööle inimesi, kes ärataksid ajutist huvi meedias. Hariduses on oluliste arengute pikem prognoosimine ja ettenägelikkus ning kui kool suudab oma valikuid tehes käia õiget teed, ei ähvarda teda ka kinnipanemine. Kogu riigi haridussüsteem on kaudselt kaitstud § 37-ga, mistõttu kool, kes on oma tegevuses jätkusuutlik ja pädev ning aitab kaasa Eesti kui haritud riigi mainele, ei pea kartma sulgemist. Siinkohal jõuab kohus oma analüüsilõigu algusesse tagasi ning rõhutab veelkord, et õpetaja valikul tuleb lähtuda õpilaste huvidest ja haridussüsteemi eesmärkidest. Glamuursete ajaleheartiklite pealkirjade jahtimine pole otsuse tegemisel õigustatud aluseks.

Samuti leiab kohus, et ühiskonnaõpetaja Sihkmetsa destruktiivne lähene mine on kooli seisukohalt niivõrd tähtsa otsuse langetamisel lubamatu. Kohus ei saa nõustuda õpetaja Sihkmetsa arvamusega, et arutus kandidaadi isikuomaduste sobivuse üle on üleaarune. Vastupidi – see on ainus tee, kuidas õpetajat üldse kooli tööle valida. Kuid muud argumentid – nii sisuliselt teisejärgulised kui formaalsed ja õiguslikud – peavad aitama kaasa otsuse langetamisele ning toetama sisuliselt õige idee elluviimist. Siinkohal on muidugi oluline ära märkida, et formaalsed ja õiguslikud argumentid peavad olema oma sisult samuti õiguspärased ning ei tohi takistada õiglaste otsuste langetamist. Kahjuks peab nentima, et Kukenurme Keskkool on viimast nõuet väga jämedalt rikkunud. Siit jõuabki kohus oma analüüsi teise osa juurde, mis on otseselt seotud hageja kaebusega.

Kukenurme Keskkooli õppenõukogu võttis 2008. aastal vastu korralduse põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise tasakaalu kohta. Korralduse kohaselt tuleb kahe võrdse kandidaadi puhul võtta mehi tööle eelisjärjekorras. Eesmärgiks on koolis saavutada aastaks 2015 mees- ja naisõpetajate osakaalu võrdsus. Kohus leiab, et õppenõukogu korraldus rikub väga jämedalt nii Eesti Vabariigi põhiseadust kui üldtunnustatud eetilisi ja moraalseid tõekspidamisi. Põhiseadusega on korraldus vastuolus kahe külje pealt – kõigepealt juba mainitud põhiseaduse § 37-ga, mis kaitseb kaudselt kogu riigi haridussüsteemi; teiselt poolt aga põhiseaduse § 12-ga, mis sätestab kõigi võrdsuse seaduse ees ja keelab muuhulgas diskrimineerimise soo tõttu.

Eelnevalt sai välja toodud põhikriteeriumid, mille järgi on sobilik haridustöötajat tööle valida. Sinna hulka ei kuulu aga kindlasti mitte inimese sugu. Ühest soost haridustöötaja eelistamine teisele ei ole mitte mingil viisil seotud õpilaste huvidega ning seetõttu on täiesti põhjendamatu ja põhiseadusevastane taolist kriteeriumit õpetaja tööle valimisel üldse arvesse võtta. See on haridussüsteemi suhtes lubamatu. Kukenurme Keskkooli õppenõukogu korraldus põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise tasakaalu kohta rikub põhiseaduse § 37, pannes ohtu õpilaste võimaluse saada kvaliteetset haridust, mida nad väärivad.

Teiselt poolt rikub korraldus raskelt põhiseaduse § 12. Kohus nendib, et isegi, kui koolis on tööl suures enamuses naisõpetajad, mis võib tunduda esmapilgul meeste diskrimineerimisena, ei tohi ka sellist ebavõrdse soolise tasakaaluga töökollektiivi vägivaldselt lõhkuma hakata. Kooli töökeskkonnas peab valitsema teatav stabiilsus ja ajalooliselt väljakujunenud ei tohi näiliselt õiglasemaks muuta ebaõiglaste vahendite teel. Kohus leiab, et korraldus teha valik võrdsete kandidaatide puhul soo alusel ei aita mitte mingil viisil kaasa soolise diskrimineerimise vähendamisele, vaid on seda ise hoopis jämedamal kujul. Seega, lähtudes põhiseaduse § 12 ja § 37 ning ühtlasi sisemist õiglus- ja eetikatundest tunnistab kohus õppenõukogu korralduse põhiseadusevastaseks. Põhiseadusvastast õigusakti ei tohi kohaldada ning see laieneb ka antud kohtuasjale.

Olles leidnud vigu nii komisjoni sisulises töös kui tunnistanud õppenõukogu poolt vastu võetud korralduse põhiseadusvastaseks, analüüsib kohus lõpuks hääletamise ja selle tulemuse õiguspärasust.

Kuna komisjoni ülesandeks oli valida sobiv kandidaat lihthäälteenamuse abil, oli valituks osutunud kandidaadil tarvis kohalviibijate enamuse hääli. Kuigi valimisprotsess ei nõua absoluutselt enamust, tahab kohus siiski komisjoni liikmete südamele panna, et võimalikult õiglase lahendi tegemiseks on vajalik kõigi komisjoni liikmete hääli. Asjaolu, et majandusosakonna juhataja ja õppealajuhataja lahkusid poole koosoleku pealt selleks, et kohtuda remonttööde tegijatega, on taunitav. Taolise komisjoni liikmetele pandid ülekoollilise tähtsusega ülesannet tuleb võtta tõsiselt ning koosolek tulnuks pidada ajal, kus mitte miski muu ei sega. Seejuures ei saa õppealajuhataja häält ega majandusosakonna juhataja häält välja mõelda, kuna nende kummagi arvamus polnud selgelt ja lõplikult välja öeldud nii, et seda saanuks kasutada nende häälena. Kuigi õppealajuhataja palus tema hääle anda samale kandidaadile kellele annab oma hääle

õpetaja Lehis, ei ole kindlalt ja üheselt mõistetavalt võimalik selgeks teha, keda õppealajuhataja ise tahtnuks valida. Majandusosakonnajuhataja ei avaldanud terve koosoleku aja aga üldse arvamust ning viide eelnevatele hääletamistele on seejuures asjakohatu.

Kuna tulemus jäi viiki, kohaldas komisjon õppenõukogu poolt vastu võetud korraldust ning võttis tööle hr Koosinuse. Eelnevalt leidis aga kohus, et kohaldatud korraldus on põhiseadusvastane ning seda ei saa otsuse tegemisel kasutada. Kuna hääletustulemus jäi viiki ja muud õiguslikku ega eetilis-moraalset alust viigiseisust õpetajaks valitud leida ei ole, siis tühistab kohus Kukenurme Keskkooli 17. augusti 2009. a direktori otsuse nr 1.

Kohus ei saa otsust Kukenurme Keskkooli eest ise teha. Kuna küsimus on kohaliku tähtsusega ning otsustav sõna peab siin jääma neile, kes seda kõige rohkem õigustatud otsustama on, ei määra kohus kumbagi kandidaati ise tööle. Küll aga kohustab kohus direktorit moodustama uue ja pädeva komisjoni matemaatikaõpetaja valimiseks. Komisjon peab olema paaritu arv liikmeid ja selle kõik liikmed on kohustatud ühe või teise kandidaadi poolt hääletama, lähtudes oma sisetundest ja objektiivsest kandidaadi sobivusest. Nimetatud meetmed viivad kohtu arvates õiglase lahenduseni.

OTSUS

Lähtudes eeltoodust, kohtu eetika- ja moraalitundest ning põhiseaduse § 12 ja § 37, otsustab kohus

1. hagi rahuldada;
2. tunnistada põhiseadusvastaseks Kukenurme Keskkooli õppenõukogu 2008. a korraldus põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajate soolise tasakaalu kohta;
3. tühistada Kukenurme Keskkooli direktori 17. augusti 2009. a otsus nr 1
4. kohustada Kukenurme Keskkooli juhtkonda moodustama uus paaritu liikmete arvuga pädev komisjon ning viia läbi uus ja õiglane hääletus.

ŽÜRII ERIPREEMIA LAHENDUSE HUVITAVA SÕNASTUSE JA ÜLESEHITUSE EEST

Reedetud sõprus

Kristel Torop

Fr. Tuglase nim. Ahja Keskkool

Juhendaja Katrin Klaassen

Sõprusele nagu armastuselegi ei ole olemas ühte ja ainuõiget definitsiooni. Kui pidada kedagi oma sõbraks või isegi parimaks sõbraks, siis ei saa alati kindel olla, et ta on sõber igaveseks. Hetkega võib ilus sõprus muutuda hoopis suureks pettumuseks, millest üle saada tundub võimatu. Võib öelda, et sõprus on nagu klaas. Kord kukub ja jääb terveks, teinekord ainult vääratab ja puruneb igaveseks.

Liisa oli tasane tütarlaps. Tema huvideks oli kirjandus ja lugude kirjutamine. Ta armastas kirjutamist ja sellepärast pidas ta oma blogi, kus ta kirjeldas vabameelselt ja humoorikalt seiku enese elust. Lisaks oma elule kirjutas ta ka luuletusi ja jutte. Tal oli oma kindel poiss Markus, kellel oli käinud kaua aega, kuid kes jättis ta ootamatult sõnalausumata maha.

Maria oli võrreldes Liisaga hoopis teistsugune tüdruk. Ta oli blond ja väga seltsiv ning nautis pidudel käimist, olles erinevates seltskondades poiste seas väga populaarne. Kui Liisal oli olnud ainult üks kindel poiss, siis Marial selle ajaga juba viis erinevat poissi. Kuid erinevustest hoolimata olid Maria ja Liisa väga head sõbrannad.

Tüdrukute sõprusele sai saatuslikuks Maria ühetimõistetavad suhted Markusega, millele Liisa reageeris valuliselt. Muutes küll ära nimed, avaldas Liisa oma blogis Maria saladused ja kirjutas endise sõbranna kohta solvavaid jutte, millele järgnesid lugejate kommentaarid.

Demokraatlikes riikides puudub tsensuur. Järelikult võib igaüks avaldada kirjalikult oma meelt ja arvamusi. Järjest enam on populaarsust kogunud blogid, kuhu saab kirjutada päevasündmusi, mõtteid erinevatest eluvaldkondadest, luuletusi, lemmik aforisme, jms.

Eesti ühiskonnas on suurt poleemikat tekitanud blogi''Inno ja Irja kohvik.'' Nimetatud blogi on mitmes aspektis sarnane kaasuses esineva Liisa blogiga. Erinevalt avalikust ajakirjandusest esineb blogides kontrollimata fakte, blogid on ka isiklikumad ja sellega kaasneb omakorda oht, et rikutakse tahtmatult või tahtlikult kolmandate isikute õigusi. Paraku võib nende kahe blogi näitel väita, et kõike eelpool kirjutatud arvestades on suur tõenäosus kasutada blogi kättemaksuvahendina. See paneb mõtlema, miks ei järgita seadusi, sest blogide jaoks on need olemas. Põhiseaduse § 45 ütleb, et igaühel on õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil. Seda õigust võib seadus piirata avaliku korra, kõlbluse, teiste inimeste õiguste ja vabaduste, tervise, au ning hea nime kaitseks. Mõlemas nimetatud blogis halvustatakse teist inimest ja tema head nime. Enamikele inimestele õpetatakse elementaarseid moraalireegleid ja austust teiste kaaskodanike vastu juba maast-madalast, kuid kui inimese üle võtab kontrolli viha, siis ei suudeta enam ennast kontrollida ja unustatakse igasugune moraal. Kui ollakse kellegi peale väga solvunud, siis ei tohiks tegutseda hetke ajendil, vaid tuleks võtta hetk aega mõtlemiseks ja maha rahunemiseks, et suudetaks teha õigeid otsuseid, mille tagajärjed poleks nii kaugeleulatuvad. Teisest inimesest halva kirjutamine on tihti kirjutajapoolne viha väljaelamine. Eriti kui blogi autor on haiget saanud ja tal tekib soov kätte maksta. Tahetakse näidata, et nemadki suudavad haiget teha ja demonstreerida oma võimu. Seda kaasust lugedes tekkis mul küsimus, kas kättemaks on eetiline? Kättemaksuga tahetakse teisele inimesele haiget teha. Lähtudes sellest kaasusest, tegi Liisa Mariale haiget, kaotates moraalityunde. Seda tehes ei muutunud Liisa kindlasti paremaks inimeseks. Liisa ei saavutanud sellega mitte midagi, kui ainult tekitas uusi probleeme nii endale kui Mariale. Siin võiks välja tuua loo moraali:''Enne mõtle, siis ütle!'' Kättemaks ei ole kunagi probleemile kõige õigem lahendus, alati on olemas ka teisi võimalusi.

Liisaga käitus väga halvasti nii Markus kui ka Maria. Markus poleks tohtinud Liisat niimoodi maha jätta. Ta oleks pidanud selgitama, miks ta enam ei taha Liisaga käia. Abi oleks olnud sellestki, kui ta oleks öelnud, et on leidnud kellegi teise ja nad enam ei sobi kokku.

Maria kohta ei saa kindlasti öelda, et ta oli parim sõbranna, sest ei lööda oma sõbranna poissõpra üle, teades et Liisale oli Markus väga tähtis. Kui Maria sõprus oleks olnud siiras, siis sõbranna kaotuse kartuses, oleks ta Liisale rääkinud oma algavast suhtest Markusega, kuulunud ära Liisa reaktsiooni ning alles siis edasised otsused vastu võtnud. Niimoodi käitudes oleks Maria olnud Liisa vastu vähemalt aus.

Liisa viha on mõistetav, kuid arvan, et blogis poleks ta tohtinud Maria saladusi avaldada. Ta muutis küll nimed, kuid Maria tundis lood ikkagi ära. Kuna tüdrukutel võis olla ühine sõpruskond, siis teadsid, kõik kellest need lood räägivad ja kelle saladused need on. Liisa unustas, et Maria saladusi avaldades võivad kannatada saada ka kolmandad isikud, kes jäävad kahe vaenupoole hammasrataste vahele. Nendes saladustes võis olla mainitud Maria lähedaste, tema perekonna saladusi, mida poleks tohtinud keegi teada, kuna need võisid olla väga isiklikud.

Liisa poleks pidanud kirjutama oma blogis kellegi isiklike saladusi ja kasutama solvavaid kommentaare, vaid oleks võinud otsida teistsuguseid viise oma mure väljendamiseks. Blogi keskkonda oleks ta saanud kasutada iseenda tunnetest rääkimiseks. Kirjutades loo purunenud sõprusest, oleks ta Mariat teavitanud enda seisukohast antud konfliktis.

Nii poleks Maria saanud kaasõpilaste naerualuseks, sest et kõik mis tekitab natukenegi skandaali, levib väga kiiresti. Keegi ikka teadis, et peategelane selles jutus oli Maria ja rääkis seda teistele edasi. Liisal on õigus, et see on tema isiklik blogi, kuid tõsi on ka see, et just tema vastutab selle eest, mida blogis avaldatakse. Siinkohal olgu märgitud, et Liisa oleks võinud blogi ainult oma isiklikus arvutis pidada ja isegi siis mõned paroolid panna, et juhul kui mõni sõber kasutab tema arvutit, siis ei saaks keegi tema nime all midagi uut avaldada. Liisa blogi oli meelega kõigile avalikuks tehtud, sest blogi mõtteks oli üheselt mõistetav kättemaks. Kuna blogi oli kõigile kättesaadav, saigi Liisa oma süüd vähendada ja ajada nende juttude kirjutamine kellegi teise kaela. Põhiseaduse § 17 ütleb, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. Liisa seda just tegigi, kui ta oma blogis Maria nime mustama hakkas.

Olen Mariaga nõus, et blogis kirjutatu oli avalik häbistamine, kuid ta peaks aru saama ka Liisast. Maria eksis oluliste eetikareeglite vastu kui sõbrannalt salamisi poisi üle lõi. Ta oleks pidanud algusest peale Liisaga aus olema, siis oleks olnud tal võimalus vältida tekkinud kriitilist olukorda. Kuna Liisa pidi kannatama, tahtis ta ka näha Maria kannatusi.

Tegelikult toetab ka Mariat põhiseaduse § 25. Igaühel on õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele. Blogi kommentaarid Maria kergemeelsuse kohta on talle kindlasti moraalseks kahjuks. Tal on kindlasti õigus nõuda blogi kinni panemist või nende juttude kustutamist, kuigi tegelikult ega see midagi ei muuda, kuna kõik juba teavad Maria saladusi ja seda, mida ta teinud on. Kui blogi suletakse, siis võib ikkagi keegi kasvõi poole aasta pärast tuletada Mariale meelde, et sina olidki see tüdruk sealst blogist?! Muidugi tuleks arvestada ka kolmanda tegelase panust. Nimelt Markusel reetlikkust oma tüdruksõbra suhtes. Liisa oli unustanud, et peale Maria tegi talle veel haiget ka Markus. Ometi puudutas Liisa kättemaks ainult Mariat ja Markus sai elada oma tavalist elu edasi. Unustada ei tohi ka seda, et Maria süü on jagatud. Markus oleks võinud Mariale lihtsalt ei öelda või siis Liisa suhtes aus olla, mida ta kumbagi ei teinud.

Ma arvan, et Liisa peaks oma blogist kustutama solvavad kommentaarid ja jutud, mille aluseks on Maria saladused, et keegi rohkem neid lugeda ei saaks ja Mariale oleks siis kergem, kui ta teaks, et tema saladused ei ole enam kõigile nähtavad.

Sõprus on sõlm, mille inglid on sidunud. Me peaks oskama seda hoida, kuid kahjuks paljud meist eksivad ja kaotavad lähedased inimesed. Me mõistame inimesete tähtsust tihti alles siis, kui neid enam meie kõraval pole. Liisa jäi ilma väga heast sõbrannast ja samuti ka Maria, sest nende sõprus ei taastu ja kui taastukski, siis ainult suurte kahtlustamiste ja süüdistamiste alusel, kuid see poleks enam tõeline sõprus. Samuti jäi Markus ilma kahest väga toredast tüdruksõbrast. Võib öelda, et siin loos on kõik kolm osapoolt kaotajad ja võitjaid polegi, kuna kõik kolm kaotasid neile tähtsate inimeste usalduse ja head sõprussuhted.